

Peter Hoepfener Joachim Rachel

Diaskepses thiks Agnisma Decimumtertium, De Iustitia in genere, eiusq[ue] speciebus Universali Et Particulari, huiusq[ue] speciebus Distributiva Et Commutativa &c.

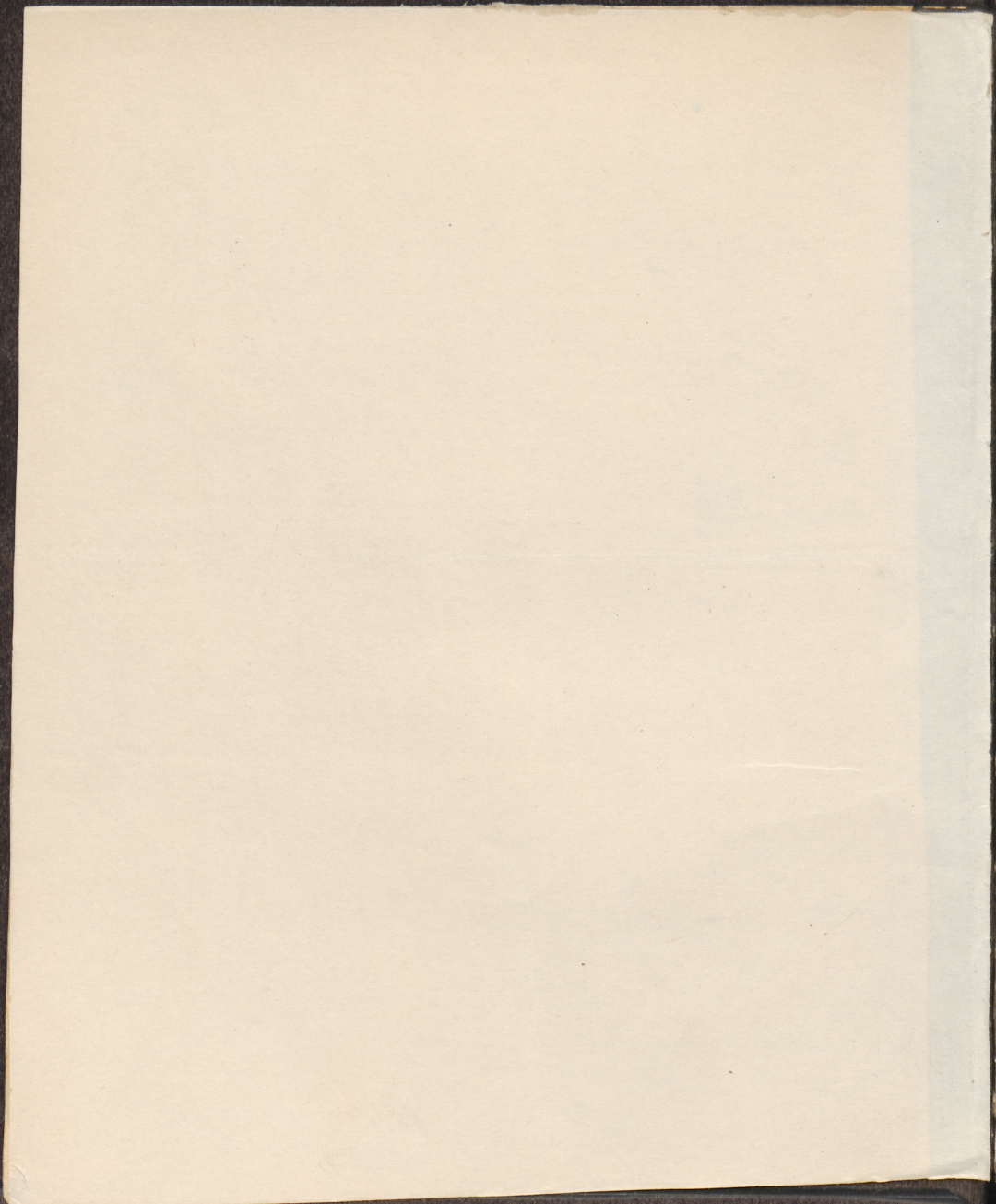
Rostochii: Richelius, 1611

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729126528>

Druck Freier Zugang

P. Höpfer (F. Rachel)
R. U. phil. 1610.

ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΣ ΗΘΙΚΗΣ

Δεκάτηρα Decimumtertium,

DE JUSTITIA

in genere, ejusq; speciebus UNI-
VERSALI ET PARTICVLARI,
hujusq; speciebus DISTRIBV-
TIVA ET COMMV-
TATIVA &c.

Annunte Maximo,

Consensu

Ampliss. facultatis Philosophicae in inclyta

ROSTOCHIENSI Academia,

PRÆSIDE

M. Petro Höppneru Rost.

RESPONDENTE

JOACHIMO RACHELIO GUSTROV. MEGAP.

Dn. Collegis exhibitum,

XVII. Cal. Novembr.

Horis pomeridianis.

(S:)

ROSTOCHII.

Typis exscriptis JOHANNES RICHELIIUS.

Anno, quo

ADITE JYStlclAM hIC non segnIter.

1647 1610.

MAGNIFICO; Si Genus
requiris, NATALIUM SPLENDO-
RE NOBILISSIMO; Si Animi bona, JURIS
PRUDENTIA CLARISSIMO, JUDICII
GRAVITATE DEXTERIMO, CONSI-
LII DEXTERITATE GRAVISSIMO,
ELOQUENTIAE DONO, VIRTUTVM
LAVDE, CANCELLARIATVS MVNE-
RE, NOMINIS FAMA, IN ELECTO-
RATV BRANDENBVR-
GICO, FLORENTIS-
SIMO,

DN. CHRISTIANO Oestelmeyern/
Heroi de patria optime merenti
merito,

Dn. Hæreditario in Nalstorf &
Radeslebens:

Dn. Mæcenati & Patrono meo venerando,
Ethicum hoc meum de Iustitia ἀρετή

et ut
debitæ observantiæ monumentum,

et ut
animi ingenui documentum
reverenter inscribo

M. PETRVS Hippener/ Rostoch.
Lulii patrij moderator, Præses & autor.

CHRIS-

CHRISTIANUS DIE-
STELMEIJERUS, NOBILIS, JURIS-
CONSULTUS, CANCELLARIUS, IN
ELECTORATU BRANDENBURGICO,
DOMINUS HEREDITARIUS IN
MALSTORFF AC RADES-
LEBENS.

di. argenti. 1700.
(h non litera semel elisa, & diphthongo æ in a. e. resoluta)

JUSTITIA EST RES DEI:
JURIS LUCE NUNC SOLEM NOBIS
ILLUSTRANS: JURGIA AB CORDE
RE TOLLENS: NEC CURA HINC
MORTALIBUS: ARDUA, DIFFI-
CILIS RES SANE: TER BE-
ANS ID OMNE.

Mina nominibus sua si sunt, Splendide Fautor.
Quis neget huic omen nomini inesse tuo?
Justitia unde orta est, quæ munera & ejus in or-
Et quibus esse eadem concomitata solet. (be-
Cuncta tuo, Præclare, doces, Vir, nomine: Quare
Quis neget huic omen nomini inesse tuo?
Justitiam sequeris, justitiam tibi regula cordi est,
Expectant à te jura sacra viri.

JUSTITIA EST RES sacra DEI: NUNC JU-
RIS in orbe

ILLUSTRANS NOBIS LUCE nitente SOLEM:
REQ; sua TOLLENS incenso AB JURGIA CORDE,
Dulcia dum placida: foedera pacis amat:

Noxia

Noxia **NEC** sapere est **CURA** HINC **MORTA-**
LIBUS agris,

Qui placidè vivunt munere **Justitiæ.**

ARDUA, DIFFICILIS SANE est ea **RES,**
sed **ID OMNE**

Cui μέγας statuit, **TERQ;** quaterq; **BEANS.**

Omina nominibus sua si sunt, **Splendide Fautor,**

Quis neget huic omen nomini inesse tuos?

Omnis **Justitia** est tua, vir **Clarissime,** jure

Justitiæq; suo nominis omen habet.

Qua propter quod jure tui sibi nominis omen

Poscit, age innubi fronte, **Patrone,** cape.

Sic ó dextra **DEI** defendat teq; tuosq;.

Sic vivas **Pylios** salvus adusq; dies.

ΑΛΛΟ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΔΙΕΣΤΕΛ-

ΜΙΗΡΟΣ, ΗΡΩΣ ΒΡΑΝΔΕΝΒΟΥΡΓΙΚΟΣ,

δι' αναρχικαίματισμό.

*(Ἡ διφθόγγη εἰς ε. ἢ Μεγαλυθίση; ΔΙΧΑΙΟΥ ἀντὶ ΔΙΚΑΙΟΥ
ληφθέντος; τῶν α ἢ εἰς μίαν διφθόγγην, αἰ, σιωπῆσαντων.)*

ΒΗΝ ΔΙΧΑΙΟΝ ΕΣΤΙ ΜΙ-

ΣΟΣ ΤΗΛΕ ΕΡΙΣ ΠΙΚΡΟΥΡΓΟΣ, ΑΝΔΡΕΩΣ.

Β Η Ν *περὶ πέντε φων. ἀνω. ΜΙΣΟΣ ἢ εἰς χῆνι θητικῆς*

ΕΣΤΙ ΔΙΧΑΙΟΝ ἔξω

Φιλῶν δὲ αὐτὴν τὴν ἀπὸν.

Φῶ πῶση; μα' η; Φρονοληγῶ; αὐτῶ; ἔμῶ

ΤΗΛΕ ἐπί τῶ ΕΡΙΣ

αἰὲν ΠΙΚΡΟΥΡΓΟΣ, ΑΝΔΡΕΩΣ.

J. T. M. gmf. Nicol. Amplitude. CLarif.

observantis.

Δ. P. H.

Σὺν Ἰωάννῃ

ΔΙΑΣΚΕΨΕΩΝ ETHICARUM

Δεκάμισμα Decimumtertium

DE JUSTITIA.

JUSTITIA EST HABITUS, QVO HOMINES sunt idonei ad ea, quae iusta sunt, agendum, eademque agunt et volunt. Donalds. l. 3. Synops. Eth. c. 7. p. 216. ex 5. Eth. c. 1. 4. Eudem. c. 1.

Ἐξήσεις.

I. Expositis istis, quae in Rebus Externis vel Sumptibus vel Honoribus laborant virtutibus, et quae in Conversatione manus suam exercent sese nobis exhibent: Quae sunt vel in Actione, vel in Familiaritate. Actio autem cum vel Nostra sit erga alios, vide ἀγαθίστη. 10. ἐκθ. II. ubi dominatur Justitia, vel aliorum erga nos, ubi mansuetudo sese exerit. De utraque porro dicendum.

Atque hic primam de Justitia. (In Familiaritate quae versantur virtutes et suo loco explicabuntur.)

II. Cujus ἐπιπέποικα cum passim extente, eadem hic consulto, ne γλαυκός τις Ἀγίνας, cum neque hic Justitia laudes decantare sit animus, praevidimus.

III. Originem autem ejus quod attinet, non uno eodemque modo omnes illam scrutantur. Namque

Quibusdam à Justo dicitur: in quorum censu est Wefembec. in l. 1. digest. tit. 1. num 3 qui sic: Simplicius est dicere à Jure Justum, Justitiam à Justo Justi esse, addita particula TI A. &c. Sed haec forte ἡγεμονία κατ' ἕξιν; dicuntur. Logice enim à Justitia Justus dicitur. Id quod nobis sum Treutler. select. disput. ad Pandect. Jur. civil. Justin. vol. 1. disp. 1. Ἰεσως 1. ἐκθ. ἰ. restatur, ubi sic: Justitia ordine vo-

Fj

DEFINITIONI

I.

Επιπέποικα

cum Grammatico à Justo dicitur: quamvis ordine rerum ipsarum potius à
Justitia dicatur Justus.

Quinimo Ius ipsum (quod & à tubenio dictum voluit Jacob Cure.
I. conject. 5. Hieron. Mag. 4. Miscell. 1. quasi jusus, quia præci-
pit ea, quæ publicè & privatim sunt utilis: & à Justus ablatione posterioris
syllabæ SV, Agricol. l. 1. de invent. dial. quam etymologicæ &
Connan. comment. Jur. civil. l. 1. c. 2. num. 4. (sed non omnino
tamen) commendat: & à jurando Galeott. de promisc. doct. c. 28.)
appellatur, ut habent Ulpian. l. 1. Digest. de Just. & jur. Justin.
l. 1. instit. pr. tit. 1. à Justitia; non quidem derivatione Grammatico
Mynsing. ad pr. Inst. Borcholt. ibid. quæ composita vocabula à
simplicibus descendunt; hic ibid. sed Logica, Philosophicæ, ut Giph.
argument. l. 5. Eth. p. 130. intuente res ipsas & earam à se invicem de-
ductionem &c. vide Treutler. l. cit. & Hierem. Setser. select.
dispuc. Jur. civil. disp. 1. assert. 2. cæd. Giphan. Bor-
cholt. II. cit. quorum hic hanc derivandi rationem secundum ordinem na-
turæ statuit, quæ omnis ars sive scientia posterior eo est, quod docetur. Or-
dinem; hanc perperuo I. d. sequi c. statuit ibid. & eo ipso contra Vallæ
l. 6. c. 36. aliorumq. calumnias defendi posse eosdem statuit. videtur au-
tem stare cum Gov. & post hunc Weseembec. ad pr. instit. qui Im-
peratorem non de omni jure, sed de eo, quod pro juris arte dicitur, loqui tra-
dunt. unde sibi sese hic explicat Treutl. l. cit. quod ex eo repetit Set-
ser. l. cit. Iustitiam jure (nempe accepto æquivocè) esse & priorem & po-
steriorem. Priorem, quatenus jus æreæ disciplinam; significat, quæ ad ha-
bitum comparandum usitur: Posterior, quatenus jus in animo consistit, &
notitiam significat, quæ habitum necessariò præcedit, utpote sine qua nullus
anquam habitus extitit.

At is tamen nihilominus, contra Ulp. & Justin. derivationem à iure de-
ducitur: ut Grammaticis. in qua opinio: & Keck. l. 1. syst. Eth.
p. 170. est, qui hæc ratione sese defendit: Quia Objectum omne naturæ prius
suo habitum est, l. metaph. 3. & Ursin. in explicat. catechet. q.
60. §. 1. p. 448. Connan. l. d. qui præter Grammaticorum legem
quæ hanc Justitiæ à iure deductionem svalet, etiam ipsius naturæ & rerum
ordines hanc arguit contendit. Quod enim nobis (aut) aut lex aut ratio dicitur
facientium

faciendum, *IUST* est: Quod ex illo se rationis præscripto, *IUSTUM* vocatur: Quæ, quod iustum est, virtus efficit, *IUSTICIA* nuncupatur. addit ibid. duos excusandi *Ulpianis* pro iuris a iustitia deductione, modos; quos si placet, lege referas & huc (mediate tamen) *Wesembec. l. 1. digest. tit. 1. num. 3. supra cit.* qui & à iure iustitiam derivatis (intercedente tamen *τῷ IUSTO*) statuisse non falsè dicitur. lege: *Albert. Bolognet. in tract. de lege jur. & æquit. c. 15. num. 15. ubi, quæ huc magnopere faciunt, reperies.*

Utraq; nobis derivatio *ἀεργῶν* parvam molis videtur. Quare utralibet stare quemcumq; ed facilius concedimus.

Sunt & nonnulli, qui iustitiam quasi virtutem per licetatum peritiam *ἐκείνην* *οὐχ ὅσον* schema hoc *Connan. l. c. vocat* dictam volunt, quasi quæ virtus sistat. hoc inter est *Alc. 1. parad. 29. vide & Spiegel. in Lexic. Juris civil. & Connan. l. d.*

Sed magis subtiliter hæc, quam verè, *Connan.*

Alij, inter quos est *Hotoman. ad pr. instit. ex Isidoro, quem ut & Alc. de quo paulò ante, Donell. l. 1. comm. Jur. civil. c. 4. caput, iustitiam sic dictam volunt, quod in ea jus sistitur vel fieri consistat res quasi iure sit status.*

IV. *GRÆCIS* dicitur *δικαιοσύνη*, sive *δική* & *δικαία*, ed quod gladio suo, quem dextra, & lance, quam sinistra tenet, in duas quasi æquales partes rem diffinitat *ἡ Δίκη*, operaq; ex æquo pensitet. *Cæl. Rodig. l. 23. l. antiq. c. 15. unde & δικαίων est quasi δίκαιον, δικαίης quasi δικαίης, ut Phil. 5. Eth. c. 4. 4. Eudem. c. 2. sive quasi & δικαίς (quod *μορῆ* τῷ δίκῃ, cum sc. medium damni & lucri sit, ut placet *Phil. dicitur: Licet Plato, ut diximus semper, originem ejus à celo reperat, ut sit q. δικαίων. h. e. discurrens, Δίκη ἰδὼν, inserta propter ἐν Πρωταῖα littera *κ*. vide *Connan. c. cit. num. 5. Scap. in lex. οὐδὲν*, hoc est, juris scientia & intelligentia. *Connan. num. 2.***

V. Est autem iustitia vox ἐκ τῶν πλεονάζουσων ἀριθμῶν numero. *De notis enim*

1. Generalissimè talem, quæ & brutis competat, iustitiam. unde *delphinus Ael. l. 2 de animal. c. 8. iustos vocat, utpote, qui venationis pè-*

sciam inter se partes ita partiantur, ut majorem prædam relinquunt ei, qui
 captare causa fuit Idem l. 5. c. 39. de Leonis iusticiis quadam refert.
 Quamvis tamen Connan. l. 1. Comment. jur. civil. cit. cap. 6.
 acriter hanc significationem Iustitiæ castiget. quem vide. ut & Bolo-
 gnet. de leg. jur. & acquit. c. 5 num. 27. & seq. quia belua quicquid
 faciunt, sua causa faciunt: Iustitia autem sola virtutum omnium in se ipsa non
 vertatur, sed complectatur eos, quibus cum vivit, & omne suam manus utriusque
 præstet hic ibid. cum contra Donaldf. p. 217. significationem hæc ad-
 mittat. Sed quid? Improprissimè. ut Conn. & Bolog. ll. citæ
 docent.

2. Officium, quod defunctis exhibetur. Donaldf.

3. Aequalitatem, qua inter distributionem bonorum raptorum à præda-
 nibus servatur. de qua Cic. 2. offic.

4. Sic dividitur, ut sit vel In. creata, vel Creata. Illa DIVIS est ipse.
 Hæc vel Legalis est, vel Evangelica. (vide & hic Keck. Donaldf. ll.
 citæ.) Illa vel Universalis, que vel Perfecta, vel Imperfecta. quarum Hæc
 vel est Christiana, vel Philosophica: Vel Particularis: Que vel
 Commutativa, vel Distributiva. vide Ursin. explicat. Catechet.
 q. 60. §. 2. p. 448. Ex quibus hic 1. Universalem-Imperfectam-
 Philosophicam,

2. Particularem, ejusque Species Commutativam & Distributivam con-
 siderare animus est.

VII.

Σωωνυ-
μίας.

VI. Σωώνυμα hic nulla extare novimus, nisi que forte suggeret tibi
 περιφρασις &c.

VII. GRÆCIS dicitur, ut ante, δικαιοσύνη. interdum κΑ ΤΕ
 ΤΗΝ ΔΙΚΑΙΟΝ, hoc est, iustum, concreto pro abstracto posito: quia concreta multo
 sunt nobis notiora abstractis, compositisque simplicibus, ut in categoria Quali-
 tatis Phil. docet.

GERM. Gerichtheit!

VIII. Definitur à Phil. 5 Eth. c. 1. 4. Eudem c. 1. εΣΤΙΣ αΠΟ
 ΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΕΙΣΙ, ΚΑΙ ΕΙΡΗΣ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΕΩΣΙ, ΚΑΙ ΕΙΡΗΣ
 ΤΩΝ ΤΑ ΔΙΚΑΙΟΝ. libr. Eudem cit. c. 3. & alii ejus extæ descriptio: η
 μΕΤΕΡΗ ΔΙΚΑΙΟΤΥΝΗ ΕΙΣΙ, ΚΑΙ, ΗΝ ΗΔΕ ΚΑΙ ΤΟ ΛΙΒΕΤΗ ΠΡΑΞΕΩΣ: ΚΑΙ ΠΡΟ
 ΑΙΡΕΤΗ ΕΣΤΙ ΔΙΚΑΙΟΣ ΚΑΙ ΑΓΝΟΜΙΑΙΟΣ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΠΡΟΣ ΑΛΛΑΝ, ΚΑΙ ΕΤΕΡΑ
 ΤΩΝ

πρὸς ἑπὶ τὸν ἕξ ἄνω, ὡς τὸ μὴ ἀρετῆς, πλεον αὐτῶ. ἐλαττον ἦ
 τὸ πλεον. ἔ βλαβερῶς δὲ ἀνάπαλιν ἀλλὰ ἔ ἴσως ἔ κατ' ἀνα-
 λογίαν. ὁμοίως ἦ καὶ ἄλλα πρὸς ἄλλον. ex. ca. 5. Eth. c. 5.

NB. Quod in superiori ἀγωνίῳ. ἐκθ. 5. Phil. ibidem fecisse no-
 uavimus, & hic facere, concretivè sc. loqui, Sumendo iustos & injustos & res
 tales, utpote quæ magis percipiuntur, quam habitus in abstracto. Accia-
 jol. p. 341.

IX. Definitionis data ex 5. Eth. c. 1. 4 Eudem. c. 1. GENUS,
 remotum tamen (proprium enim est virtus, quæ per ἔξω intelligitur) est
 ΕΞΙΣ. Magir. pag. 424.

X. DIFFERENTIÆ sunt tres: 1. τῆς δυνάμεως, hoc est, Fa-
 cultatis quod per hanc idonei ad res justas sint homines. 2. τῆς πράξεως,
 hoc est, actionis quod & in alium sese producat, non in nuda facultate sub-
 sistendos iusticiis. 3. τῆς βελησίας καὶ προαιρέσεως, hoc est, Volun-
 tatis & Electionis quod dedita opera & sponte, καὶ προαιρέσει καὶ ἐκ-
 σίως, I. M. M. c. 34 faciunt justas per hanc eligentes & experientes, quæ
 talia sunt, ad quod requiritur, ut quis sciat καὶ ἐν καὶ ὡς καὶ ἔ ἐνεκα τῶ
 δικαίου πρὸς ἄ. I. M. M. cit. vide Mag. p. 425. Gol. p. 185. confer &
 Mynsinger. in l. Instit. cit. Acciajol. pag. 343.

(Sed NB. ἀναπροφῶ ὀρίνις à Phil. in definitione data commif-
 sam τὸ βέλεσθ ἐνιμ postponitur τῶ δικαιοπραγεῖν, voluntas sc. adiu-
 cū contra hanc illam præcedat. vide Mag. p. 425)

Videntur hic Giph. p. 332. duas tantum proprietates differentie
 hic positas à Phil. contendens, τὸ βέλεσθ τὸ δικαία, καὶ δικαιοπρα-
 γεῖν, hoc est, velle & agere iusta. Si: ut illas προαίρεσι τῶν δικαίων καὶ δι-
 καιοπραγεῖν pro eodem sine posita, sic tamen ut postrius ἐμπεριου-
 τῆος explicet prius: (possit & ipsum iuvare, quod Phil. ibid Injustitiam
 definiens tamen τὸ ἀδικεῖν καὶ βέλεσθαι meminisset) quod ipsum pluribus
 ibid. confirmare, absurditate τὸ Προαίρεσι τῶν δικαίων per δυνάμει
 explicatis arguere annuitur. Sed pugna hæc fitre l. vi.

τὸ τὰ δικαία Cal. p. 325 pro ἴσως hoc est, equalibus, in ordine ad
 bonam civitatem, ut ni sit. alia enim cum non justas, sed justè agendo justè de-
 nomis

DEFINITIONIS
 I.
 GENUS.

II.
 DIFFERENTIÆ

III.
OBIE-
CTUM.
IV.
FINIS.

non inveniuntur, neq. idem per idem, (qualia sunt iustum & iustitia, cum sint conjugata) definire queat, mala esset Phil. inquit, definitio.

XI. OBJECTUM M ejus infra in singulis speciebus uti & FINEM
συν θεῷ habimus.

XII. Opponitur huic Injustitia, quae est ἐξὺς ἀφ' ἧς ἀδικῶσι καὶ βέλονται τὰ ἀδικα. 5. Eth. c. 1. 4. Eud. c. 1. Describitur enim ejus & tal. in ex 5. Eth. c. 5. 4. Eudem. c. 3. sub finem colligit. ἡ ἀδικία ἐστὶ καθ' ἑαυτὴν ὁ ἀδικῶν λέγειται πρακτικῶς καὶ περιουσιῶν ἔσθ' ἀδικῶν, καὶ ἀνεπιτηδεύτικῶς καὶ αὐτῶ πρὸς ἄλλον, καὶ ἑτέρω πρὸς ἑαυτὸν ἕτως, ὥστε ἔμνησται αἰρετῆ, πλεον αὐτῶ ἑλαττον ἢ τὸ πλεονον, ἔβλαβερός δ' ἀνάπαικτον πρὸς τὸ ἀνάλογον, &c. Suggestunt haec nobis verba Phil. ἡ δὲ ἀδικία τὴν αὐτίον ἔσθ' ἀδικῶν. describunt eam Donaldf. p. 220. Mag. p. 430. Gol. p. 186. Keck. syst. Eth. p. 181. Omnium legum & virtutum promissionem violationem. Piccol. gr. 4 c. 30. sic: Injustitia absolute est recessus à medio, unde & colligit, Omne virtutum esse Injustitiam. aljs dicitur haec Injustitia legum inobedientia, sed parum latius, ut Giphani. p. 339. videtur. Cal. dicitur illegitima GRÆC. περιουσιῶν, D. Apost. Rom. 1. 8. 2. 8. ἀδικία. 1. Iob. 3. ἀνομία. Phil. ἀδικία καὶ τὴν ὅλων κακίαν περιουσιῶν, ut ex 5. Eth. c. 2. 4. Eudem. c. 2. colligimus τῆς ὅλης κακίας χεῖρισ πρὸς ἄλλω, ibid.

In virtutibus duo sunt Extrema, quae nunquam simul in eodem Subiecto esse, inq. actione eadem locum habere possunt, sed invicem semper sibi sunt opposita, sic ut unum pellat alterum: Injustitia autem unum tantum habet Extremum, Injustitiam sc. quod tamen (NB) ita se hab. 1. ut loq. duorum Extremorum obtineat, tam ejus, quod est in Excessu, quam ejus, quod est in Defectu Injusti enim dum nimium sibi tribuit, simul & alteri minus quam decet tribuit, sicq. simul concurrunt duo Extrema in una eademq. actione hominis injusti. vide Mag. p. 423. & seq. Donaldson p. 219. confer & huc Keck. l. 2. syst. Eth. p. 249. Piccol. gr. 4. c. 30. quod aut. in attentibus ad iustitiam non possunt inclinare ad unum extremum, quin sit ut libantur in aliud, dum enim uni plus equo tribuimus, alteri minus equo delinquimus. Dd. disp. 7. Ethic. q. 2. art. 1. assert. 2. qui sic: omnes virtutes morales, excepta iustitia, consistunt in medio quoad essentiam, hoc est, inter duas habitus virtutes positae sunt. quod significare vo-

lunt

luit (pergane ijdem ibid. art. 2.) Arist. l. 5. c. 5. cum de iustitia
 an non collem no lo, quo relique virtutes, mediocritate obstruunt. (verba
 Phil sunt. η δ̄ δικαιοσύνη μεσότης ἐστίν. & πῶς αὐτὴν τρέφει ταῖς
 μεσότησιν ἀρεταῖς, ἀλλ' ἐπιμέσος ἐστὶν ἢ ἡ ἀδικία τῶν ἀρετῶν.)
 Potest h̄ idem ex eo ostendi, quia iustitia versatur inter Plus & minus; quod
 est contra jus. Plus autem (sic enim procedit eorum ratio) & Minus (semper
 Injustitiam efficit. E. h̄c unicuique erit tantam extremam. lege Ethic Piccol.
 grad. 4. c. 6. Acciajol. p. 393.

XIII. Est autem duplex: *Universalis & Particularis.*

Ratio qua Phil. hanc divisionem colligit, talis apparet:

Aequivoca dividi possunt se in sua significata. Iustitia autem talis est.
 E. Minor probatur a Contrario concreto, injusto sc. Si enim τὸ Injustum
 ὁμοῦνομον fuerit, & τὸ iustum tale erit (Uno enim contrariorum aequivo-
 co existentes, & alterum erit tale) atque τὸ Injustum ὁμοῦνομον est. Acci-
 pitur enim vel Generaliter & Universaliter pro omni eo, quod præter legem
 fit, & dicitur περὶ ὅσων, vel Specialiter, sive Particulariter pro eoquo l est
 ἄριστον; id quod ex eo univiam hominum opinione (ex qua Phil. argumen-
 tatur) patet. E. & τὸ iustum ὁμοῦνομον erit, nempe ut aliud sit Univer-
 sale, ὁμοῦνομον, aliud Particulare ἴσον. & ex Conjugatorum natura, Iustitia
 erit ὁμοῦνομοῦ. Nōταμε δ̄ ἡ ἴση dividi poterit in Νόταμεμον καὶ
 ἴσην. vide Magir. p. 423. Acciajol. p. 346. & alios. Phil. 5
 Eth. c. 1. ἀρετὰ δ̄ ἡ ὡς ἰσοπέδον, ἐὰν ἴσῃ περὶ πλεοναχῶς λέγηται,
 καὶ ἴσῃ περὶ πλεοναχῶς λέγηται. οἷον ἐὰν τὸ δικαίον, ἢ τὸ ἀδίκον.
 &c. vide eund. l. cit. & 4. Eudem. c. 1.

Si plures, & tres illa rationes, quibus infra ex 5. Eth. c. 2. & 4.
 Eudem. c. 1. τὴν ἐστὶν Iustitia Particulari evincimus, huius accommodabimus
 ut notat Gol. 5. Eth. c. 2. p. 191. ἴψden enim discrimen Universalis &
 Particularis Iustitiae probatur.

XIV. Illa est, qua omnibus legibus ad publicam societatis conser-
 vationem obedientia præstatur. Donaldson. loc. cit. Magir. pag.
 432. Gol. pag. 195. &c.

XV. Hæc virtus, s omnes complectitur Mynsing ad Inst. tit. 1. pr.
 Piccol. SALAS.

JUSTI-
 TIAE DI-
 VISIO.

JUSTI-
 TIAE U-
 NIVERSO-
 SALAS.

*Συνο-
μα.*

Piccol. gr. 4. c. 30. Acciajol. p. 358. Bolognet. de leg. iur.
& acquit. c. 8. num. 10. Magir. p. 430. non canen ceu Geni: ff. o-
cics; Sed quia est instar gubernaculi omnes Virtutes Particulares Keck.
l. syst. Eth. cit. p. 171. imo & ipsam Iustitiam Commutativam & Dis-
tributivam id. ibid. dirigenti. unde & universa Piccol. grad. 4. c. 48.
& universalis Mag. l. cit. Omnia (incommodior tamen haec vox est) & vo. es
& universalis. Universalis. de quo mox) virtus Cas p 317. ait non absolute, prout
est habitus. per quem homo recte disponitur in ordine ad seipsum. (quo sensu qua-
libet virtus suo proprio nomine vocatur Connan. libr. cit. cap. 2.
num. 9) Sed Comparate, prout est habitus, per quem idem recte disponitur
in ordine ad bonum commune: (quo sensu virtutes Iustitiae vocantur, Con-
nan. ibid. & Iustitia universalis virtutis adversus alios usus definitur à Giph.
p. 347. dicitur) Omnium siquidem & singularum Virtutum actiones lex, quae
Iustitiae norma est, jubet, contrariarumq; prohibet, quo sensu & Mag. p. 442.
& 445. per omnes virtutes eam deusam esse, & Connan libr. & c. cit. o-
mni virtute versari eandem pronunciat. Aggregatum quasi quoddam est
in omnibus virtutibus moralibus Acciajol. p. 340. & passim lib. 5.
capit. p. 11. dicitur, ex quibus simul sumptis, ceu totum quoddam re-
sultet Idem. p. 355. usus ex omnibus iam ceu virtutum habitibus dependens
Sagittar. libr. 2 exercit. Eth. ἀγωνισμ 14. § 2. ex Phil. 3.
Eth. c. 2. qui Iustitiam hanc καὶ τὸ ἄλλο δεῖ τὸν περὶ γενέτω δικαιο-
σύνην vocans, & ἄλλῃ δεῖ τὴν γενέσιν περὶ ἄλλων ἐν αὐτῇ assertat.
Virtutis omnium complexus. Sagit. ibid. Nam doctrina huius ad omnem totius
virtutis, honestatis, decoris, laudis rationem pertinet, ut, quae de singulis suo
loco traduntur, ea collecta atq; in summam unam redactas, istam doctrinam
compleant. Id. ex Camerar. ad lib. 5. Eth. c. 1. p. 194. dicitur
& Generalis Cas. pag 320. 321. Dd. disp. 9. Ethic. q. 1. art. 2.
Giph p 331. 341. Iustitia in Genere Cas. p. 329. Communis ac abso-
luta Id. p. 317.

GRÆC. dicitur νόμιμος §. Eth. c. 1. δικαιοσύνη νόμον ὄν τ.
M. M. c. 34. hoc est Legalis, ut Donaldson. Magir Acciajol.
Cas. & vulg. legitimus Mynsing. l. cit. Acciajol l. d. alij vo-
cem hanc Græc. an ὑποτακτικὴν Iustitiam hanc legum dixerunt ebedi. ntiamo
sed per

sed parum latine, ut notat Giph. p. 339. rectius legum congruentiam ad
 hanc eam dici potuisse statuens. ὅλη δρετή 5. Eth. c. cit. hoc est, tota vir-
 tus. Acciajol. ibid. sives (ut alij, & supra) Univerſa virtus (licet tamen
 rectius tota, quam univerſa dicatur, propter ordinem, quem virtutes inclu-
 dunt, dum una alteram respicit, eiq; quasi subordinatur, &c. In hoc enim
 τὸ πᾶν χ' ὅλων differunt, ut ex 4. Metaph. Bachman. centur. 2.
 qq. Phil. q. 9. docet, quod illud nullum habeat ordinem respectu eorum,
 quorum dicitur τᾶν, hoc est, omne: τὸ ὅλον verò, hoc est, totum, ordinem
 simul in ludat. ut le 1. cit. ubi & de hac ipsa appellatione.) & μ' ε' δ' δρε-
 τῆς Phil. ibid. δικαιοσύνη κ' τῶν ὅλων δρετῶν πεπραγμένη ibid.
 c. 2. & 4. Eudem c. 2. τῆς ὅλης δρετῆς χεῖρισ πᾶσι ἀλλοῦ ε-
 σοι. ibidem. cum sese ad omnes leges, que de virtute Univerſaliter præ-
 ceptant, extendit. Mag. p. 432 & pro Objecto omnium legum virtutum-
 q; actionis habeat. Donaldson. Mag. p. 430.

XVI. Νόμισμα autem cum sine duplici, vel Politicis, que & Publica
 Communia, dicuntur, & ad omnia ejusdem civitatis membra pertinent; vel
 Privata & quasi Singularia, que privatum ad singulos extenduntur (vide Mag.
 pag. 445. hic elegantiss. comment. autem) quorum prioris generis intentio
 Παιδεία κινῆσθαι sive ut Phil. 5. Eth. c. 2. παιδεία πρὸς τὰ κοινὰ:
 ποστῆρον verò Παιδεία καθ' ἑκάστου Phil. ibid dicitur (de quibus si
 placet, Mag. I pr. cit. Giphani p. 318 & imprimis Phil. 10. Eth.
 c. ult. confule) Cir. a prius genus maxime occupata hæc iustitia νόμοις
 dicitur. unde & doctrina & explicatio Univerſalis hujus iusticie magis ad
 publicam institutionem, & scientiam Politicam pertinet. vide Mag. I cit.
 utpote que secundum aliquos, & est & definitur, Virtus, qua homo rectè dis-
 ponitur ad bonum publicum & commune. Cas. p. 317. Hic namq; vir, non
 civis bonus (qui vel maxime differunt, ipso teste Phil. c. Eth. cit. & ὁ
 ἴσως πρῶτον ἀνδρὶ π' ἀρετῆς εἶναι, καὶ πλὴτη πάντι. vide & 3. Po-
 lit. c. 4) instituitur. id. ibid. qui & c. Eth. cit. sic habet: τὸ δ'
 ποιῆσαι τῆς ὅλης δρετῆς ἐστὶ τῶν νομίμων, ὅσοι νενομισθέντες
 καὶ δίκαιον τῶν πᾶσι τὸ κοινόν.

XVII. Definitur autem hæc ex Phil. τὰ αὐτῶν ἔξιν, ἀφ' ἧς περ-
 αὐτοὶ τῶν δικαίων εἰσὶ, καὶ ἀφ' ἧς δικαιοπραγοῦσι καὶ βέλονται
 τὰ δίκαια.

DEFINI-
 TIO.

NB. Nos unam eandemq; Iustitiæ definitionem & Iustitiæ absolute consideratæ, & Iustitiæ Universalis quæ dicitur, hic tribueres & infra Iustitiæ Particularis, ejusq; speciebus Distributivæ & Commutativæ eandem tribueros, Attamen HAVD EODEM MODO, (Notum enim: Quidquid est Genus, vel quasi Generis rationem obtinere videtur, latius esse ips, quæ sunt Species, vel quasi Specierum rationem obtinere videntur. vide 4. Topic. c. 1. §. 1. & 9. & libr. Categor. cap. de Substant. §. 17.) Sed strictiori, quo & id, quod est in Genere, æqualiter communicatur suis speciebus: τὸ γὰρ γένος καὶ πάντων τῶν ὑπο τὸ αὐτὸ ἐκδόντων κατηγορημάτων. Topic. c. cit. vide & Keck. l. 1. syst. Log. c. 3. Canon. perfect. gen. 2. mihi pag. 55. Ad modi hujus ἐξήγησιν plurimum facit Schneidevvin. ad l. 1. instit. tit. 1. pr. qui sic: Sicut duplex est hæc Iustitiæ Particularis, ita hic duplex intelligatur ratio cuiq; tribuendi jus suum, Nempè in Distributionibus pœnarum, & præmorum promeritis, & in Commutationibus rerum, ne cui fiat injuria.

Autoritatibus, quibus hic nitimur, Primam ciemus Phil. qui nullam hic præter hanc Iustitiæ vel Universalis, vel Particularis, ejusq; specierum tradit definitionem, unde eam omnibus Iustitiæ speciebus (Suo modo) applicandam quid ni statuas?

Secundum locum obtinent

1. Eorum, qui Iustitiæ in Genere consideratæ (sic loquimur: Nam ejus respectu Iustitiæ Universalis, altera species ejus dicitur. vide Giphani. p. 331.) eam assignarunt. qualem Donaldf. p. 216. videat.

2. Eorum, qui Universalis Iustitiæ eam tribuerunt. quales sunt Cas. spec. moral. qq. l. 5. c. 1. pag. 317. Connan. l. cit. Keckermann. l. 1. syst. Eth. p. 172.

3. Eorum, qui particulari Iustitiæ eam ad aptaverunt. qualis iterum est Cas. p. 325. qui, ubi datam definitionem Phil. examinat, τὸ δίκαιον (quod per τὸ ἴσον interpretatur) in Αἰσθητικὸν (En Iustitiæ Particulari Commutativæ applicatam hanc definitionem) καὶ Γενικὸν (En Iust. Part. distributivæ eandem adaptatam) dividit.

XVIII. GENERIS DIFFERENTIARVM examen, ne dictum τὸ τοσοῦτος dicamus, hic mitemus. Dn. Lector examen hujus Definitionis sub Iustitiæ in Genere consideratæ leget.

DEFINI-
TIONIS
I.
GENUS
II.
DIFFE-
RENTI-
Æ.

OBIE-

XIX. **OBIECTVM** duplex est, vel **INTERNVM**, vel **EXTER-**
NVM.

XX. **ILLUD** est ipse legibus virtutumq; regula minus congruens,
sed ad vitiorum diverticula declinans affectus, quem Iustitia hæc **Univer-**
sali moderatur.

XXI. **HOC** sunt ἀπαντα, καὶ ὅσα ὁ ἀρχαῖος. §. Eth. c. 2. 4.
Eudem. c. 1.

XXII. **FINEM** ei, quem & cum superioribus communem habet,
τὸ Κάλον, quod in viri probi munere probe adq; virtutis amissam erga alios
(τὸς ἀλλοτρίων) administrando, ad publicam societatis conservationem si-
stimus, ut Donalds. in definitione hujus Iustitiæ loquitur, statuimus.

XXIII. **Afferenda** huic Iustitiæ causa hæc fuit, ut Magir. p. 434.
Gol. p. 189. referunt, ut ostenderet Phil. Virtutum actiones non tan-
tum ad privatum nostrum usum & finem, sed & ad publicam utilitatem &
politicam societatem, quæ maxime ex eo pender, Si homines secundum virtu-
tem inter se vivunt, referendas. Quem finem communem Universalis respec-
tit Iustitiæ, quiq; propterea in omnibus virtutum actionibus acriter spectandus.
Magir. Sic Temperans non sibi sibi suæq; naturæ ac valetudinis temperan-
ter vivit: sic Fortis non sibi sibi suæq; laudis & gloriæ fortiter præliatur; Sed
quia hoc postulat Honestas, Utilitas & Pax publicæ, quæ in vita intemperante
& deside &c. servari non possunt. vide & Cal. p. 322. qui duplicem facit
cujusq; virtutis considerationem, Alteram Propriam & Absolutam, Alteram
Communem & Respectivam, Quarum illæ e. g. Temperans per habitum Tempe-
rantis castè & sanctè (sibi) vivit: bonumq; hoc Temperantiæ proprium est ac
singulare: hæc Idem castè & sanctè vivendo concipi per concupiscentiam nec
dammum nec injuriam facit: bonumq; hoc Temperantiæ publicum est ac com-
mune: & sic sese res habet in cæteris.

XXIV. **Finem** hunc Principalem suarum actionum statuere Philosophi
inq; eo hominis suam beatitudinem asseruere. Magir. Imperator l. 1.
instic. tit. 1. Iustitiæ hanc binis complectitur præceptis, ubi ait Iurii
præcepta sunt hæc: **HONESTE VIVERE, ALTERVM NON LÆ-**
DERE. vide Mag. p. 432. tertium enim præceptum **SUMMUM I-**
QUETRIBERE, ad Iustitiæ Particularem pertinet. Mag. ibid.

III.
OBIE-
CTUM.

IV.
FINIS.

Defini-
tio

Justitiae

Univer-

salis

resp. ad

HOMI-

NIS

erga

I. DEUM.

II. SEI-

PSUM.

III. A-

LIOS.

XXV. *Enq. Universalis haec iustitia triplicis Definitionis capax pro tripliciter*
hominis ordine ac respectu: Quorum est

1. *Hominis erga Deum: ubi definitur Ob: dientia Universalis Deo debita; ad normam vel Decalogi, vel Legis Naturae congruens. Et. v. l. e. Wessembec. in Digest. l. 1. tit. 1. de just. & iur. num. 4. Chyera in reg. vit. m. h. p. 162. Sed de hac passim Theologi.*

2. *Hominis erga Seipsum ubi ἡ ἀδύναμις τοῦ ψυχῆς τῶ ἐκδύναμις τοῦ σώματος. h. e. Partis Irrationalis ari me p. s. irrationali d. bica Subjectionem & utriusq; ad Honesti normam ἀπορρίπτει: sive duobus ut Mynsing. Vitae honestatem eam designat. vide Wessembec. l. cit.*

3. *Hominis, qui est τὸ ἄλλοτρίον φῶς ἢ, I. Polit. c. 2. erga alios: ut erga Superiores, & quales Inferiores sese decenter gerat. ubi Disciplina in Extremis, quae ordo vitae, cavens ne quid contra legem praecipitae committatur: publica pax societatis, & communis violata, existit sive duobus, Nulli in laesione morum Mynsing. eandem definit. vide & hic Wessembec. l. d.*

XXVI. *Quid facit & Mag. p. 434. triplicem actionum nostrarum finem statuens, Quorum est*

1. *Principalis Gloria DEI. Creati enim iam hominis & existit nō minus finis DEUS. Scal. exercit. 254. Ad finem hunc prius dirigat ordo: qui proprius quidem est Christianis, ut Magir. p. 435. docet, sed etiam nonneg. plerūq; Ethnicorum ignotus fuit, licet eam non aliorum, sed ignotum Deum Acton 1792. actiones suas direxerint. Praecipit de hoc Christianolis D. Apost. 1. Corinth. 1031. & Salvator Matthe. 516.*

2. *Communis & Politicus, ut se omnia ad publicam pacem & tranquillitatem & conservandam civilem societatem fiant. Eiusdem hunc tertius ordo respicit.*

3. *Privatus, ad nos & nostros pertinens. Quem finem Secutus ordo observat. Idem sentit & Cal. p. 321. iustitiam Generalem & Jus Divinum & Humanum comprehendere demonstrans: quorum illud officium hominis erga DEUM: hoc verò officium hominis & erga seipsum & alios conspiciatur.*

XXVII. *Ad omnes porro virtutes & leges iustitiam hanc sese extendit: sic pr. bat. h. 5. Eth. c. 1. & 4. Eudem. c. 1.*

1. *(a. Constantio Magir. p. 432.) Si is, qui contra Leges facit, est*

ad iustitiam

injustus. E. ille, qui legibus obtemperat est iustus. E. Legum observatio est
iustas habirusq; hujus observationis dicitur iusticia.

2. (Ex definitione Nopu de Lexis, Magir. l. cit.) Legum ferend-
darum facultas nil est, nisi scientia justis & injustis. E. qua precipis (huc per-
tinent Legum precepta, qua Affirmativa dicuntur, qua faciendia jubent) sunt
iusta: qua vero vetat (huc pertinent Legum precepta, qua Negativa dicun-
tur, qua fugienda vetant) sunt injusta.

3. (à sine Legum & Virtutum Magir. p. 433.) Finis & legum &
virtutum est idem, Publica sc. utilitas (sive unius, ut in πορὰ Χίρα: sive pau-
corum, ut in ὁλιγοχρηστων: sive omnium, ut in δημοκρατικῶν. respectu: quorum
ille imperium & in alios potestatem ferendi leges habet propter quandam ex-
cellentiam virtutis, aut maius, aut datorum alij & nescitorum: Isti propter
divitias, nobilitatem aut potentiam. Hi propter libertatem & aequalitatem
juri) salus & conservatio civitatis scilicet.

4. (ab exemplis Mag. l. cit.) Exem. Le enim Fortis, Temperantis,
Manviti &c. restantur de omnibus virtutibus leges precepta dare.

XXVIII. Partes habet duas ὅτιν τῶν ἐπιπραγματικῶν, & Ἀναι-
ρεσιῶν τῶν κακῶν. vide Wefembec. comment. in digest. l. 1.
ad. tit. 1. num. 5.

XXIX. Idem loc. cit. num. 6. & Chytr. in. reg. vit. mibi
p. 163. de Causis hujus agentis quarum 1. Efficientem Principalem (Primam)
DEUM: Secundam, Mentem humanam, de legum auctoritate & cultu ex noti-
cia naturali dicitur judicantem: & Voluntatem, liberè ac constantè honestè
legibus obediens, ac externis membris, ut cum hac norma legum congruam
imperantem statuunt. &c. Ζωοῦντικὰ legum precepta doctrinam Eshi-
cam, naturalem inclinationem bonam disciplinam dicunt. 2. Materie ἢ
In Quas, voluntas humanis cor & externa membra lingua, manus &c.
Circæ Quas, Omnium virtutum objecta, de qua supra. &c. ut & persona
circæ quas hanc exercemus existunt. 3. Forma est ipsa obedientia scilicet omnium
omnium cum legibus ac ratione convenientia. &c. hujus rationem non nominat
Chytraus. 4. Finis est, ut Deo nos geratur (quem finem non Phil. omittit,
ut pote solas eas doctrinam virtutes, qua in politica societate ergi alios homines
exercerentur. Chytr. pag 162) ut civilis hominum societas servetur, & sit
tranquilla: ut vitari pena prebitate contumacibus, expectari premia pra-
sentia

CAUSÆ
JUSTI-
TIÆ U-
NIVER-
SALIS.

sentia & aeterna possint: & deniq; ut tranquillitas & letitia bona conscientiae &c. in omni vita conservetur. de hoc itidem supra.

XX. Opponitur ei Injustitias sive Inobedientia erga leges, suntq; ejus partes omnium virtutum extrema. Chytr. p. 165.

XXI. Corollarij vices κατ'ελα Excellentiam hujus virtutis demonstrantia breviter (de hujus enim laudibus prolixius differere Rhetoris est, non Ethici, vide Keck. l. i. syst. Eth. c. 4. p. 169.) sustinentes quae sunt septem:

Quorum est,

1. Τὸ τέλειον. Perfecta enim virtus est Iustitia, & quod sub se complectitur omnes leges, omniumq; virtutum praecipuas, vide Phil. i. M. M. c. 34. & quia ostendit verum usum virtutis, ut non solum sibi, sed & alteri rectè vivat vir bonus. §. Eth. c. i. sub finem. hinc Cic. i. & a. offic. ex Iustitia una viros bonos nominari ait. elegans hic est Acciajol. p. 349. & Giphani. p. 341.

2. Τὸ κρείττον. Praestantissima est & Optima, ut abundè effectus ejus proprius testatur, qui est tueri & conservare politicam societatem, quae ad beatitudinè via est, Scal. qua nil post religionem in hac vita est praestantius. testatur idem Cic. de Nat. Deor. Excellentissimam, 3. offic. Excellentissimam & Splendidissimam, omnium virtutum reginam ac dominam eam appellans. Θεὸς δέιστος παρὶ τῶ γενέθ' ἀνθρώπων, μὴ ἀπίλοιτο πᾶν δωρεῖται ἀνθρώποις αἰδῶ π καὶ δικλῶ, ἵν' εἶεν πόλεων κέσμοι τε καὶ δεσμοί, Φιλίας συναγωγὴν αἰρ Plato in Protagora. Idem & ἔρμα πόλεως libr. 5. de LL. Iustitiam nominat.

3. Τὸ κάλλιστον. Pulcherrima est. id quod σύγκριστι, quae hujus cum Hespero & Lucifero instituitur, evincit quò & facit Delia. un Epigrammas cuius meministi Phil. i. Eth. c. 8. κάλλιστον τὸ δικαιοτάτον. & Plato in Gorgia, & Athenæus l. 12. de Justitia, ubi χεῦσον παρσῶπων καὶ χεῦσον ὄμμα Justitia tribuit.

4. Τὸ εὐρα. Est n. συναγωγὴ τῶν δετεῶν, ut Stobaeus, omnem virtutem complectens, ut Theognis hie

Ἐν ᾗ δικαιοσύνη συλλήβδην πᾶσ' δετεῖσι; Testatur, omnium virtutum causa & sentina Cic. i. de LL. mater & nutrix, ut Pythagoræi, quâ praesente, sequuntur omnes virtutes. ut Phil.

5. Τὸ

5. Τὸ κοινωνικόν. Est enim κοινωνικὴ αἰσῶς ἔπειτα, communicans
actiones suas cum alijs. diciturq; ἀρετὴν αἰσῶς ἔπειτα ὅν Phil hic. ἀλλό-
τῳ; id. ibid. & c. 6. ἀρετὴ κοινωνικὴ 3. Polit. c. 8. facit & huc
Cic 2. de Repub. Acciajol. p. 357. hanc κοινωνικὴν explicat, Dum
hanc ad Rēpub. Particularem verò ad hanc vel illum Particularem hominem
dirigit.

6. Τὸ quasi ἀριστον. Efficit enim virum optimum. Non enim u-
nam, sed omnes ut diximus, complectitur virtutes; Optimumq; est, in quo o-
mnes sunt.

7. Τὸ ὅλιγον. Est enim ὅλη ἀρετὴ, Virtus tota, non μέρος ἀρε-
τῆς, sicut reliquæ virtutes. Qualibet namq; virtute utitur. Acciajol.
p. 350. Vide de his πραγματείαις Magir. p. 435. & seqq. Quamvis ple-
riq; alij & Commentatorum & Epicuricorum in pauciora hæc contrahant.
Vide ipsum Phil. 5. Eth c. 1. 4. Eudem c. 1.

NB. Quod acutè responsi loco regitur Acciajol. I. pr. cit. ex Phil.
sic objicienti: Si Justitia est tota virtus, E. superflua eam à Philosopho præter
enumeratas tradit virtutes: Justitiam hanc (Sensus hic est Acciajol.) tota
esse virtutem, non simpliciter & absolute, sed cum hæc exceptione, ut sit tota
virtus ad alium. Sunt enim (inquit) idem res, differunt ratione. Nam
si capiuntur omnes enumeratæ virtutes, & cum ipsis etiam Justitia Particula-
ris, tunc dicemus, quod hoc aggregatum est tota virtus, sumendo eam absolu-
tè, nempe pro habitu virum probum, (ὡς δὲ αἰσῶς dicitur 5. Eth c. 2.
I. M. M. c. 1. 4. Eudem. c. 1. desiniturq; à Cic. licet angustius, is
qui prodest quibus potest, nocet nemini, nisi lace situs injuria. Unde & ἀρε-
τὴ ἀλλότῳ; dicitur) ejuq; actiones rectè componente, ut Piccol.
gr. 4. c. 30. Verum si sumatur quod earum, sive hujus aggregati usus est ad
alium, tunc illa eadem tota virtus (hoc modo sumpta) dicitur Justitia. Idem
& p 351. sic habet: Aggregatum omnium virtutum si sumatur, ut est per-
fectio habentis ad seipsum, dicitur tota virtus: sin verò ut est ad alium (nem-
pe uniuscujusq; usum ad alium, ut loquitur Idem p. 358. complectens) dice-
tur Justitia legitima. Piccol. gr. & c. citat. Universalem hanc virtutem
Justitiam appellari ait per relationem ad aliud: quod aliud quadruplex sta-
tuit vel Personas, cum quibus agimus: vel Leges, quibus obtemperamus: vel Res,
in quibus verjantur: v. l. Ea, aliæque anime nostras, in quibus Justitia refulget,
dum invi-

dam invicem ita se habent, ut inferiores rectè obtemperent superioribus, superiores rectè imperent. Phil. 5. Eth. c. 1 sic: ἡ δὲ ἀρετὴ καὶ δικαιοσύνη αὐτῆ. τὸ δὲ εἶναι, ἔ τὸ αὐτὸ. ἀλλ' ἢ μὴ πᾶσι ἐπέσσει δικαιοσύνη ἢ τῆ τιὰδε ἔστι, ἀπλῶς ἀρετὴ. idem & 4. Eud. c. 1. vide & Theagen Pythagoricum, libr. de virtutib. apud. Stobæum Serm. 1. ubi pul. herrina lectuq. dignissima, Du. lector, habebis.

Disq. hic Borcholt. ad princ. tit. 1. l. 1. Instit. p. 5 §. 5. qui (posito, Quod legum libri nullam Justitiæ Universalis faciunt mentionem, sed ea propria sit Philosophorum, ad quod Treutler. loc. cit. ex Cont. libr. 2. lect. subsec. c. 7. Cas. 5. Eth. c. 1. Alc. 1. pa. rerg. c. 31. Corf. 1. indag. jur. civ. c. 14. P. Gregor. lib. 1. de prælud. Opt. l. 1. c. 3. probare satagit lege & Setser. disp. 1. Jur. civil. assert. 1.) hæc κεκτημένα ad Justitiam Particularem referat.

Disq. & Sagittar. Exercit. Ethic. 14, §. 1. Cas. pag. 316. ad Justitiam in genere considerat in eadem referentes.

Sed quidquid id sit, res tanti momenti non est, ut ejus compositio severim flagitet. Nos cum Phil. & his, qui cum se junctur, ab Universalis Justitia partibus statimus Tibi o bone, ἰδοὺ γυνώσκου περ nos esse li. bit.

JUSTITIA PARTICULARIS.

XXXII. Hæc (Justitia Particularis) virtus est, qua privatim ad alium est, Mynsing. l. cit. in distributione ac communicatione rerum externarum, vel bonarum vel maliarum Mag. p. 430 qua subiecta sunt fortune Id. p. 431. (ἐπεὶ γὰρ καὶ ἀδικεῖν ἀρετὴς ὁ ἀδικεῖς, καὶ τὸ ἀδικεῖν ἐστὶν, ἔ τὸ πάντῃ. ἀλλ' ἔ τὸ καὶ ὅτε εὐτυχία καὶ εὐτυχία, Phil. 5. Eth. c. 1. & 4. Eud. c. 1.) modicam servans. Donalds. p. 219. Gol. p. 186. Kecker. l. 2. systemat. Eth. c. 5. p. 236.

eius
Ετυμολογία
αὐτῆς
ἐπισημασμένη.

XXXIII. Dicitur (ut supra) Particularis cum quia quodammodo pars est Justitiæ Universalis, tamen quia solùm (in partes, ut mox patebit ex Phil.) spectatur in externarum rerum distributione aut communicatione, respectu ejus erga quem exercetur: ratione cuius τὸν δὲν καὶ πᾶσι ἐπέσσει ἐξ ἧς dicitur ad Phil. 5. Eth. c. 2. vide Mag. p. 430. Welembec. ad digest. tit. 1. num. 10. Justitiam Comparatam Moralem, Cas. p. 317. Ethicam, p. 320. eam vocat.

Phil.

Phil. dicitur ἰσότης, hoc est, *Aequalitas*. ut Mauric. l. 2. Ethic. c. 28. §. 1. Mag. Gol. ll. cit. τὸ δίκαιον γὰρ ἐστὶ τὸ εἰς ἕτερον, ὡς ἀπὸ τοῦ ἰσότητος τὸ ἴσον. l. M. M. c. 34. (licet ἐν ἰσότητι (NB) ea collocetur ibid.) quia aequalitatem in dando servet. Magir. Gol. Sive *Aequitas*. eidem §. 5. Eth. c. 2. & 4. Eudem. c. 1. δικαιοσύνη ἐστὶ μέρη δροτῆς sc. ἕσπε. 5. Eth. c. cit. ἢ ἐν μέρη, καὶ μέρη δικαιοσύνη, dicitur. item δικαιοσύνη ἐτέρα παρὰ τὴν ὅλην δροτῆς. ut §. 4. Eudem. c. 2. item eodem Eth. l. cit. teste, μέρη τῆς ὅλης δικαιοσύνης. dicas & hanc ex eod. cap. δικαιοσύνη παρὰ τὴν ὅλην ἐν μέρη συνώνυμον. item μέσον ἔστι ἀνίστα ex c. 3. ibid. δίκαιον τὸ οἰεῖσθε, ex l. M. M. c. 34.

ἰσότης, LAT. & *Aequalitas* & *Aequitas* redditur: quarum vocum posterior ὁμοῦ μὲν ἐστὶ & propterea oportet. unde hic explicanda. Notione 1. quae ei genuina est, quae hic spectatur, idem est, quod aequalitas. unde Cic. l. offic. inquit: *Aequitatem maxime propriam esse Iustitiae.* 2. Idem est, quod Iustitia. unde Cic. in Top. Ius civile, aequitas ipsa constituta, quae ejusdem sunt civitatis, definitur. 3. coincidit cum Graecorum ἰσότης καὶ Giph. p. 355. sed haec ubersius sequens τὸν ἴσον ἀξίον κεφίς.

XXXIV. Specialem autem hanc virtutem constituit Donaldf. l. cit. Unaque virtutum est, ut Mynsing, conradistincta ab alijs virtutibus particularibus Keckermann. l. cit. unde Una & Distincta Cas. l. cit. Pars virtutis: Goclen. in comment. c. 28. l. 2. Eth. Mauric. p. 230. *Iustitia pro parte virtutis sumpta*, Piccol. grad. 4. c. 30. Distincta pars & Species virtutis Cas. p. 329. utpote propria, in qua versetur, materiam vitia utrimque, repugnancia (τὸ ἰνίστηναι ἕτερον & Πατὶ) quibus opponatur, habens Virtus specialis Gol. l. cit. *Iustitia specialis* Connan. lib. comment. jur. civil. cit. c. 2. num. 9. *Iustitia singularis* Giph. p. 341. dicitur, quae sic ab alijs virtutibus est distincta, sicut species à suis speciebus, & ab Iustitia legitima, sicut pars à toto, Accijol. pag. 355. utpote cum alijs virtutibus simul concurrens, ut pars quaedam constitutiva, ad legitimam Iustitiam constituendam id ibid. Specialem rationem respectu Universalis, seu Generis hanc obtinere docet Bachman.

H h

centur.

centur. 3. qq. Phil. q. 81. de quo sub finem huius ἀγαθίστου
 Παιδείας I. ex prof. so uberius.

XXXV. Hanc dari diversam ab Universalī, probatur & ex Objectis
 & Actionibus, & Fini in differentiā. Huius enim Iustitiā 1. Objecta non
 sunt illa Ἀπαντὰ ὡς ὅσα ἰσοῦ δα, quae Universalis; sed Boni vel
 Mala externa, ut suo loco videbitur. 2. Actiones sunt hic, non Obtem-
 perare legibus Universaliter; non Vivere secundum omnes virtutes; sed vel
 Distribueres, vel Commutare. 3. Finis est hic Aequalitatem servare anilo-
 gicam & vitare inaequalitatem in distributione vel commutatione. Goll.
 l. 5. Eth. c. 2. Keckerm. disp. curs. Phil. 25. probl. 1. diver-
 sissimus à fine Universalis.

Rationes τὰς δὲ εἰ ἐστὶ suggereret tibi Phil. 5. Eth. c. 2. & 4. Eu-
 dem. c. 1. breviter autem haec sunt: 1. Non omnes, qui contra leges
 aut virtutes morales peccant sunt ὠλεονέκται. 2. ὠλεονέξια ad nullum
 vitium morale, nisi Particularem Injustitiam referri potest. 3. Injustitia
 Universalis se habet erga Particularem ceu totum ad partem.

XXXVI. Hanc definiunt, eo autem, quo supra diximus, modo, ἐξ ἴου ἄφ’
 ἧς περὶ κληῖς τῶν δικαίων εἰσι καὶ ἄφ’ ἧς δικαιοπραγῶσι τὴ βέλων-
 τῶν τὴ δικαιο, autor M. M. I. I. c. 34. eam describit μετῴθη ἡ νόμο-
 σολῆς καὶ ἐλάφως; καὶ πολλὰ καὶ ὀλίγα. describitur si Tindicæ-
 um sectaberis, in lib. de virtutib. & vit. ἀρετὴ ψυχῆς ἀγα-
 μεπικὴ τὰ κατ’ ἀξία: is enim hanc definitionem ad Particularem Iusti-
 tiam in genere consideratam referre. rectius tamen fuit Giph. p. 357. quae
 ad alteram huius speciem, Distributivam nempe, eam referre. Cum ἀξία in
 commutatione, altera Iustitia Particularis species, non spectetur.

XXXVII. Definitionem primam supra sub Iustitia in Genere consi-
 deratam, explicavimus, ubi GENU S, DIFFERENTIÆ explicatae, le-
 bore igitur ἐξηγησῶ hic L. M. Q. superselebimus.

XXXVIII. Imperator l. i. instit. tit. i. ex Ulpiano, quae
 ex Simonide, Constantem & perpetuam voluntatem jus suum cui ἱ ἄριβος
 endis eam definit.

Constans autem & Perpetua voluntas significare hic voluntatem minime
 lubricam & an ipse n. si d. j. non plene habitu ob. r. n. a. n. Bologn. r.
 de leg. jur. & acquit. c. 9. num. 22. firmum, propositum non iuse-

Iustitia
 Particu-
 laris de-
 finitio le-
 vidica.

tenda alijs injurie. l. 2. Eth. Melanchth. mihi p. 590. per voluntatem
habitum Caf. p. 319. Dd. disp. Ethic. 9. q. 1. art. 1. Connan.
comment. Jur. Civil. l. 1. c. 3. Bolognet ibid. num. 21.
eam explicant. coincidit namq; cum ~~esse de carol. lxxij~~ Melanchth ibid.
Wesembec. ad h. definit. & in digest. tit. 1. num. 10.
(nec enim voluntas, nisi in habitum transferis, firma & constans esse potest.
hic l. pr. cit.) per quam à Phil. 2. Eth. c. 6. & passim Virtus
definitur. vide elegantis. hu Mynsing. dum de omnibus virtutib. tanquã
Genus prædicatur. Bolognet. l. cit. Treutler. l. d. περ τοῦ ὑποκειμένου
Subjecti (voluntatis) pro Adjuncto (habitu voluntatis) hoc statuit, ut &
Wesembec. l. cit. qui & habitum & actum voce Voluntatis notari docet.
Borcholt. l. supr. cit. Clarius. Voluntatis, ut dictum, Habitum volunta-
tis notat, diciturq; Constans, quoad actionem, Perpetuas quoad propositum &
intentionem Caf. p. 319. Ius suum, hoc est rem justam & debitam Idem.
sive proprium & debitum, ut Wesembec. ad. h. definit. vel lege na-
turae vel jure civili, Idem in digest. loc. cit. (Non enim ius hic
pro habitu, qui ars boni & aequi definitur, à Celfo, sed pro omni re justa
sive in rerum commutatione, sive in bonarum distributione positæ, accipitur)
unicuiq; tribu. n. s. (Rectius enim voluntas tribu. n. s., quam tribuens legitur:
ipse enim habitus non agit, sed homo ex eo, sive per illum ad agendum redditur
aptior. Treutler. l. cit.)

XXXIX. Sub iudice inter lictos licet heres: An Imperator Universalis
an vero Parisi. aliam Iustitiam definerit? Non enim hic de Iustitia divina
eam accipi posse simpliciter statuendum Accurs. AZO, Hort. ad pr.
instic. autem nant, licet origine dicti posse divinam facile cum Treutler.
alijsq; concedendum statuas.

Nos posterioris affirmativam evocatur.

Nobiscum stant Mynsing. Treutler. Dn. Melanchth. Ca-
merar. Caf. p. 318. Sagittar. exercit. cit. §. 6. Bolognet.
de leg. jur. & aequit. c. 9 num. 19. (qui tamen conjectura se ferre
ait, ut pueri Alciati sententiam, qui libr. 1. parerg. c. 31. existima-
vit Ulpianum & Justinianum Universalem Iustitiam defuisse voluisse, non
propterea à veritate alienam. vide l. cit. ratio Alciati est, quod Iustitia de-

Finis ab ipsis datus cum Phil. definitione, quam Universali tribuit 5. Eth. cap. 1. plane (sensu conueniat) Maxime cum nullibi apud Ictos iustitia uocabulum pro iustitia Universali sumatur, ut docet Ant. cont. 2. subsec. lect. 7. imo nulla ejus in Ictorum libris fiat mentio, vide & Schneidewin. ad l. 1. instit. tit. 1. princ. Spiegel. in lexico Jur. civil. & Connan. libr. cit. c. 2. num. 9. qui propriam scientiam Juridicam Particularem iustitiam uocat.

Aliorsum abeunt Donaldson. p. 217. Dd. disp. 9. Ethic. q. 1. art. 1. qui iustitiam instar generis respectu Universali & Particulari considerat, hanc assignat definitionem.

Dij & Wesembec. ad h. definit. eam Universalem, quam Particularis iustitiae definitionem hic tradidit docens, licet idem in digest. l. 1. tit. 1. num. 10. eandem iustitiam Particulari tantum tribuat.

Evzeus. 1. contra allegata definit. Genus. Voluntas est Substantia pars nempe anime rationalis. Iustitia non est Substantia, E. nec Voluntas. ad quod uult allegata Imperatoris defensio. R. Melanchth. l. 2. Eth. mibi p. 591. uoluntati imperatoris explicando, utpote quae alias substantiam, alias est uoluntas, ut & hic, nocet.

Evzeus 2. Nulla uoluntas constans est & perpetua, E. id uoluntati huiusmodi assignatur. R. Melanchth. l. cit. Ideas definitis non Individuas & proinde hic non iustitiam, quae in hoc uel illo est, sed equidem Ideam considerari. Optime Wesembec. ad h. definit. ex Bart. prout in hominem iustitia cadere potest, hanc ipsiusmet definitionem accipiendam monet. Sane (pergit ita l. cit. Wesemb.) Habitus non tantum Perfectos habitus, sed & Imperfectos seu Dispositiones complectitur. Verumenimvero (uerba adhuc Wesembec.) in definitionibus uirtutum uel in abstracto perfectum exemplum seu idea proponitur, etiamsi in concreto & quatenus in sunt homini, diluta & imperfecta sint. Haec ille: ubi simul laudat illud Cic. de orat. In re quod optimum sit queritur, in homine dicitur quod est. lege & hic Cas. p. 326. Sed & ex supra didicis sufficienter quae horum est in seruian, hauries.

Taxar & Rudolph. Agricol. l. 2. de Invent. Dial. Alpinum, quod per constantem & perpetua uoluntatem Iustitiam definitis, sed minus proinde, ut Mynsing. Borchelt.

Evzeus

Εν 727; 3. Contra data definitione Discretionem. Parenti gladius depositus non est redditus, E. Justitia non erubuit suam cuius. R. Melanchth. l. cit. Justitiam erubere suam cuius, servato ordine Legum Superiorum & Inferorum. Hic autem Lex Superior dicit: Ne occidas; Inferior: Reide depositum. E. in hoc casu cedit Lex Inferior Superiori. spectat & huc illud Borcholt. l. cit. si libro spolia, que mihi abstulisti, apud te deposuit, insiam de militibus deponentis, mihi reddere debes, que factis sceleratissimo adempta sunt, non latroni, cum iustior sit: a petito. Quod si ego ad petenda ea non venis, ei restituenda sunt, qui deposuit, quamvis male questra deposuit.

XL. **OBIECTUM** est vel **INTERNUM** vel **EXTERNUM**.

III.
OBIECTUM

XLI. **ILLUD** est ipsa lucri (lucris sumpti) appetitio, & voluptas ex eo prodians, Perturbatio sc. hic componitur recteque hac virtute formata Piccol. gr. 4. c. 30. Phil. 5. Eth. c. 2. 4. Eudem. c. 1. sub finis qui sit: η μηδ (εν μερὶ δικαιοσύνη) δι' ἡδονὴν τῶν ἀπὸ τῆς κέρδους.

XLII. **HOC** (scilicet Honores, Pecunie, Lucri, &c.) η μηδ (εν μερὶ δικαιοσύνη) πρὸς τιμὴν, ἢ χρημάτων, ἢ σωτηρίαν, ἢ εἰς τι ἐχόμενον ἐνομοῦ. πρὸς λαβὴν πάντες πάντες. II. Eth. & Eudem. cit.

IV.
FINIS

XLIII. **FINIS** illius est τὸ καλόν, qui infra in speciebus ejus declarabitur.

XLIV. Opponitur Justitia Particulari & ἀνεπιβεβλημένης & ἐκείνης variatione Injustitia Particularis. Donaldf. p. 219.

Dicitur Phil. 5. Eth. c. 1. ἀνίπτη; ἀπειροεξία, ἀδικία, ἢ κέρδους. ibid. c. 2. & 4. Eudem c. 1. ἀδικία κέρδους τῆς ὅλης ἀδικίας, Eth. l. cit. ἀδικία ὡς κέρδους τῆς ὅλης, sc. ἀδικίας. 4. Eudem. c. 1. ἀδικία ἢ ἐν μερὶ I. Eth. cit. ἀδικία πρὸς τὴν ὅλην ἐν μερὶ συνώνου. ibid. & Eudem. c. cit. quoniam & περιγορμίας hanc appellare licet, vocem tamen hanc generalitorem esse scito. vide Giph. p. 339. proprie enim περιγορμίας opponitur Justitia Universalis.

XLV. Est vitium in rerum externarum Distributione ac Commutatione mediocritatem violans. Donaldf. p. 220. Magis p. 430. Gol. p. 186. Committitur id ὅταν μηδ τῶν μὲν ὀφειδῶν πρὸς κέρδους ἀνίπτη, τῶν δὲ κερδῶν ἐλάττωσα. ἀνίπτη τὸ τὰ ἐπὶ I. M. M. c.

34. πρὸς ὅταν ὁ πρὸς ἀδικίαν πρὸς ἀδικίαν πρὸς ὅλην ἐκείνη ὁ ἀδικία κέρδους ἢ τὸ ἀδικία ἢ ἐκείνη ibid.

JUSTITIAE PARTICULARIS SUBDIVISIO.

XLVI. *Ἡ δὲ* *Justitia haec Particularis, vel Distributiva, vel Commutativa.* Donalds. p. 221. licet Scultetus libr. 1. Eth. c. 28. hanc Divisionem impugnet.

XLVII. Dn Melanchth. in epitome sua Philosophiae Moralis hanc *Justitiae Particularis* sub *Divisionem* ex ipsa natura eruditissime & aptissime sumptam esse testatur, idq; ex hominum societate demonstrat. In universa (inquit) hominum societate tantum duo sunt genera communicationis. Aut enim res communicamus, seu commutamus, aut ordinamus personarum, ut imperia magistratus, &c. vide & Wesembec. in digest. tit. cit. num. 11. Giph. in comment. c. 2. l. 5. Ethic. p. 353. qui ex bonorum fortuna conditione, quae alia eorum sunt Publica, alia Privata hanc *Justitiae* stabilit.

JUSTITIAE DISTRIBUTIVAE DEFINITIO.

XLVIII. *Distributiva est, quae in rerum externarum vel bonarum, quales sunt, Honores, Dignitates, Praemia, Pecuniae, Officia &c. vel malarum, quales sunt, Castigationes & Supplicia, &c. pro ratione dignitatis personarum singulis tribuit.* Dd. disp. 7. Eth. q. 2. art. 2. §. 3 Donaldson. p. 221. Magir. p. 446. Gol. p. 192. quibus & addo Wesembec. l. cit. hi. elegantiss.

XLIX. Ex Phil. definitur *ἔστι δὲ ἡ ἀποδοτικὴ τῶν δικαίων εἰς, καὶ ἀπο ἡς δικαιοπραγῶν, καὶ βέβαιον τὸ τὰ δίκαια.* Item sibi Giph. comment. c. 3. libr. 5. Eth. sequere: *δέστη ψυχῆς, ἀνεμενήλητὴν ἔχει καὶ ἀξίαν.* libr. de. virtutib. & vit. ductum & de hac definit. infra.

DEFINITIONIS I.

L. Examen prioris definitionis sub *Justitia* in *Genere* considerata dedimus hic propterea **GENERIS DIFFERENTIAE** *ἔξήγησιν* intermissentes.

GENUS II. DIFFERENTIAE.

LI. Diciturq; Phil. *ἀνεμενήλητὴν τὸ ἐν πῶς ἀνομιῆς δικαίῳ εἶδῳ.* §. Eth. c. 2. & 4. Eudem. c. 2. *δικαίον ἀνεμενήλητον* Eth. c. 4. (licet vox *ἀνομιῆς* in textu jungatur vocibus *πῶς, ἀνομιῶν, &c.* hic tamen absolute absq; crimine falsi, ut factum ea allegari potest) praecunte & nobis Phil. §. Eth. c. 3. & 4. Eud. c. 2. qui sic: *τὸ ἐν ἀνομιῇ δικαίον ἐστίν.* Cal. p. 742. distribuimus. Giph. p. 352. Tribuimus.

LII. Keckermann. Syst Eth. p. 238. & seqq. primo *Generis*

liter considerat hanc virtutem, deinde Specialiter quem tractatum, qui & aljs, ut allegata docebant, familiaris est, ὡς ἐν παρῶν δὲ πρῶτον δελεῖται; hic inserere lubet

Definitio ejus in consideratione generaliori talis datur: Iustitia Distributiva est, que servat proportionem in tribuendo eo quo quisq; dignus est.

Estq; vel circa Superiores, vel Pares occupata.

Illi vel Loco & dignitates, vel Beneficij meritisq; sunt superiores.

Circa horum Primos Θεράπεια versatur, qua virtus est, qua nos ultero superioribus subjicimus, eosq; honoramus, & debitis officijs obsequioq; colimus. Vide & Mauric. l. 2. Eth. c. 28. §. 23.

Estq; quatuor partium, quippe qua constat

1. ὑποταγή, hoc est, debita subjectione, cum nos alicui persona vel naturas vel alio quodam jure subiectos agnoscimus.

2. Τιμή, hoc est, honore, sive, ut Mauric. l. cit. placet, reverentia quam isti persona & verbis & gestibus exhibemus.

3. Ἰσοῦς ἐτήμια, hoc est, obedientia & obsequio.

4. Ἰψα Διὰ τὴν ἀρχήν, hoc est, debita officiorum praestatio.

Oppositam habet Θεράπεια Ἀπεργίπειαν, qua vitijs contrarijs 1. Ἀυτεργία, quam Contumaciam vertere licet. Contumacia enim Mauric. §. 26. ὑπερηγία opponitur. 2. Ἀπειρία Contumelia. 3. Ἀπειθεία, Inobedientia. 4. ἀδικοπραγία, debita officiorum praestations subtrahione, constat. Deinde & his adde ὀφθαλμοδολία Keckermann. l. cit. Mauric. §. 24.

Circa Secundos εὐχαριστία, ἢ τιδότης ἢ ἀμοιβή, hoc est, Grati animi studium, ut Cic. eam vocat, sive, ut Keckermann. late dicitur, Gratitude, qua agnoscimus beneficia nobis praestita, eorumq; memoriam conservamus, ac utrunq; & animo & verbis & gestibus & factis, si licet, testamur, beneficiumq; beneficio compensamus, occupata est.

Estq; & haec quatuor partium, quippe qua constat

1. Beneficij accepti agnitione. 2. Ejusdem memoria. 3. Agnitionis memoriam conservari contentatione, qua tria complectitur, Gratiarum actionem, Vocem, Compensationis promissionem. 4. Iusta, si licet, compensatione.

Elegans hic est Scultet. l. 1. Eth. c. 32 qui Memoriam accepti beneficij vel voluntatis ad facti jgnis declarari ait. id quod & Mauric. §. 28.

Voluntas

Voluntatis signa autem indicia vocat, quibus animum promptum nos habere ad beneficiorum acceptorum reparationem ostendimus. huius generis statuit vota & preces pro salute proximis, officiorumq; nostrorum oblationem, quæ sit vel presentibus verbis; vel absentibus scripta. Sagittar. disp. Eth. 13. quem hic vide.

Facti signa vocat dona & officia vicissim proximo præstita, quibus exhibita nobis beneficia rependere aliquo modo conatur. unde & ut idem meminisse, & Mauriti. §. 29. facit, Gratitude duplex & Animi & Facti statuitur: Quarum illa gratias agendo, memoriam beneficiorum conservando, apud alios illa celebrando, bene precando, animumq; promptum ad compensandum gerendo, Hac beneficia recipi compensando declaratur. Licet tamen ut monuit Scultet. l. cit. caute hæc divisio de Signis sc. Gratitude in bonis demonstrantibus, non de ipsa Gratitude, quæ unica est, sit accipienda.

Oppositum habet Ευχαριστία Αχαριστία, quæ quæ non agnoscit vel beneficium, vel beneficij magnitudinem, vel dissimulat se beneficium accepisse, vel ejusdem obliviscitur, vel non testatur & verbis & gestibus se id accepisse, vel deniq; non compensat cum potest.

Quod accedit ἡ Κολακία, quæ & pro malefactis gratias agimus: & Gratificatio inhon. sta ac illicita pro accepto beneficio.

Hos (pares) qui nostri sunt status ac ordinis &c. definias: Erga quos Iustitiam Distributivam exercemus dum dona & virtutes in ijs agnoscimus convenientemq; honorem illis propter illa tribuimus, deq; aliorum diu & factis moderatè sentientes, eorum fama & existimationi nihil detrahimus.

Oppositamq; habet virtus hæc 1. Calumniarum 2. ἀνώνυμον virtutum, quo plus æquo alijs tribuimus.

Hactenus fuit generalior illa Iustitia Distributiva Νεσοφία, quam eo quo diximus modo inserere hic placuit: succedit jam specialior quam habes Phil. 5. Eth. cujus definitio supra extat.

III.
OBIE-
CTUM.

LIII. OBIECTUM & INTERNUM est & EXTERNUM.

LIV. ILLUD est in bonis malive externis alijs distribuendis vel ad excessum vel defectum propendens appetitio, quæ hic emendanda.

LV. HOC sunt cum Honores, Dignitates, Præmia, ac è contra Pænae, Supplicia &c. ὅσα μετὰ τῆς κοινῆς τῆς πολιτείας. 4. Eudem. c. 2. §. Eth. c. 2. cum ipse quibus hæc dantur Persona.

⊙. Omnia

Omnia autem hæc publica sunt. Iustum namq; in Geometr. Propos. postum, quod est $\Delta\sigma\upsilon\upsilon\epsilon\pi\eta\lambda\epsilon\upsilon\sigma\upsilon\nu$, hoc est distributivum $\Delta\sigma\upsilon\upsilon\epsilon\pi\eta\lambda\epsilon\upsilon\sigma\upsilon\nu$ $\Delta\iota\kappa\alpha\sigma\tau\upsilon\tau\omega\nu$ $\chi\alpha\iota\omega\nu$ 5. Eth. c. 4. & 4. Eudem. c. 2. appellatur. de quo & inferius.

LVI. FINIS est $\tau\omega$ $\kappa\alpha\iota\omega\nu$, hoc est, (vide, que præcessere dispuer.) ut in omni distributione externorum bonorum æquum & id quod deceat ($\tau\omega$ $\delta\epsilon\iota\omega$ id vocat Theages Pythagoricus l. supra cit. desinit; $\delta\epsilon$ $\delta\epsilon\iota$ η $\mu\epsilon\upsilon$. χ $\delta\epsilon$ $\kappa\alpha\iota$ α $\Phi\alpha\iota\sigma\tau\epsilon\sigma\iota$ Θ , $\epsilon\tau\alpha$ $\omega\epsilon\gamma\omega\delta\epsilon\iota\sigma\iota$ Θ $\delta\epsilon\iota\sigma\tau\epsilon\upsilon$.) expectamus, ac constanter præligamus. vide Piccol. grad. 4. c. 30. Gol. 5. Eth. c. 2. p. 190.

IV.
FINIS.

LVII. Servatur hic Proportio Geometrica de qua infra.

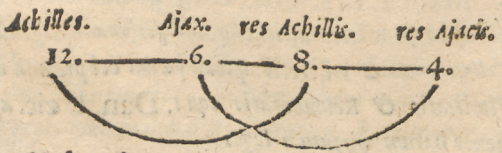
LVIII. Distributionis autem facta $\delta\epsilon$ $\theta\epsilon\tau\eta\varsigma$ ex terminorum (hoc est, Personarum, inter quas, & Rerum, quarum facta est distributio) comparatione censetur. (de quasi ex fonte dulcis aquam bibessisum Phil. 5. Ethic. cap. 3. lege.

LIX. Quæ duobus modis instituitur, vel Separatim, vel Coniunctim.

LX. Illa fit, cum si gale termini inter se comparantur. Donaldson. p. 223. Mag. p. 461.

LXI. Estq; duplex: Nam vel Directa, vel Alternata fit. Magir. loc. cit.

LXII. Modo Priori, primus terminus cum secundo, tertius cum quarto censetur, Proportioq; est illic Directa. Posteriori vero mutatis terminis primus cum tertio, secundus cum quarto comparatur, Proportioq; illic est Permutata. Exemplum Primi modi hoc esto: Sicut se habet Achilles 12. utpote & merito & dignitate Ajax superior, ad Ajaxem 6. qui Achilli impar: Sic se res Achillis 8. ad rem Ajaxis 4. habet. Secunda hoc: Sicut se habet Achilles 12. ad rem suam 3. Sic se Ajax 6. ad rem suam 4. habet.

LXIII. Modus Prior, An præmia meritis & dignitati personarum respondeant, Posterior, an personæ quibus præmia &c. distribuenda sunt, dignitate sint æquales inæquales vs; significet.

LXIV. *Hæc fit, cum totum cum toto (hoc est, duo termini, Persona scilicet & Rei, conjuncti, cum duobus terminis, Persona & Rei, conjunctis) comparatur. e. g. sicut Achilles 12 ad Ajaxem 6 se habet, & res Achillis 8 ad rem Ajaxis 4. Ita se habet Achilles 12, cum re sua 3, ad Ajaxem 6, cum re sua 4. Verbi gratia. proportio est du. 12. namq. & 3. Achilles fac. 20. 6. & 4. Ajaxi fac. 100*

Achilles.	res Achillis.
12	8.
—————	
(Ajax.	res Ajaxis)
6.	4.

Consula & hic Euclid. l. 5. definit. 15. *ὅτι ὅτι ἡ ἀνάλογος ὁμοιομετρίας, quæ est ἀνάλογος ἡ ἰσομετρίας, ὡς ἐνός, ὡς ἐνός αὐτῶν ἔστι ἰσομετρίας.*

LXV. *Atq. hæc comperatio, seu examen, Distributionis ὁμοιομετρίας, & demonstrat. Si enim hic eadem est ratio & proportio ad totum, quæ in præcedenti comparatione partis ad partem, recte est distributio. vide Mag. p. 461. & seq. Gol. p. 196. Keck. syst. Eth. p. 245. Et cum*

IUSTITIÆ DISTRIBUTIVÆ SPECIES. *hæc nota propria Geometriæ proportionis, ut ita se habeat, quemadmodum se habet pars ad partem. Mag. p. 462.*

LXVI. *Distributiva iustitiæ duo membra Dd. disp. 9. Eth. q. 1. art. 2. Danaus l. 2. Eth. Christ. p. 306. b. statuunt: Remunerativam & Punitivam.*

Illæ Honores, Magistratus, Munera, Beneficia, aliq. id genus pro cuiusq. dignitate & meritis secundum proportionem Geometricam differant.

Hæc nocentes, ut par est, supplicijs afficere jubet. Cumq. severa est, Severitas dicitur, principis respondens Nequitia; cum vero æquæ & quitas dicitur, principis respondens Clementia. Illâ rigide sine mitigatione legitimo modo poenæ sunt his irrogatur: Hæc vero iustis & sufficientibus de causis remittitur vel mitigatur. Mauric. l. 2. Eth. c. 28. §. 21.

LXVII. *Subserviunt huic iustitiæ, quoad personæ delogendas, ἡ ἀρετὴ ὡς ἀνάλογος, Prudentia & Discretio: quoad poenæ vel præmia defendenda & exequenda Vindictio & Remuneratio æquæ. Dan. l. cit. apud quem, ff. lib. 1. de definitionibus harum virtutum leges.*

CAUSÆ **LXVIII.** *DE causis hujus agit Weseembec. in digest. l. 1. tit. 1. num. 12.*

Efficient.

Efficientiam Principalem (Primam) DEUM: Secundas, Notitias mentis & Principia practica (qualia haec: Paria paribus congruunt, Sum cuius lo-
cus relinquendus &c.) & Voluntatem his notitijs obtemperantem, ac iuxta eas
motus cordis & externa membra regentem, statuit. **IUSTITI-
A DIS-
TRIBU-
TIVA.**

Materia tunc In Qua, Voluntatem, Cor, Locomotivam: tunc Circa Quam
omnia officia, munera civilis vitae, item poenae & premia, aliisque bona commu-
nitatis publicae, quae singulis privatis aptat, convenienterque proportione tribuit
Iustus. Distribuit dicitur. vide quae supra de Objecto diximus.

Formam autem Convenientiam, seu ipsam aequalitatem Geometricam, &c.

Finis Primarius ipsi est Dei, qui huius ordinis auctor est, agnitio & cultus
&c. Secundarius, Bonum publicum. de Fine vide & quae supra diximus.

LXIX. Επίπεδος hic statuitur duo: quorum

Primam Proportionem Continuum hinc movet; Disjunctam advocat,
quam se nullus terminus communis in hac Iustitia à duobus diversis constituit
queat, qui bis in comparatione sumi possit. Magir. p. 462. Bachman.
Centur. 3. qq. Phil. q. 98. QVI enim hoc est, Personae, & QVID,
hoc est, Res ipsa, quae distribuitur, non concurrunt, ut unus possint fieri termi-
nus. Acciajoli, p. 370. Phil. 5. Ethic. c. 3. sic: & ὁ δὲ γινώσκων ἐστὶ
ἄρ. ἴσ. ὁ δὲ, ὅ γὰρ ὁ. Idem & 4. Eudem. c. 2. iteratur.

Secundum τὸ ἼΣΟΝ, hoc est, **AQUALE**, τὸ ΠΛΕΙΟΝ,
hoc est, **PLUS**, τὸ ΕΛΑΤΤΟΝ, hoc est, **MINUS** non tantum in
rebus, sed & actionibus factis, locum habere posse notat. vide Mag. p. cit.

Denique & haec locatur huc regula, quae in Distributiva Iustitia Personam
cum Re conferri statuit. Bachman. l. cit. Keckerm. disp. 25.
curs. Phil. probl. 3.

LXX. Pugnat cum hac Injustitia Distributiva, quae aequitatem ita violat,
ut huic plus, illi minus iusto tribuat. Rationem Phil. quae & Excessus &
Defectus vitium communi Injustitiae nominat, signat, supra sub finem Iustitiae
in genere consideratae habes.

Keckermann hanc in Injustitiam Nimij & Nimis parvi dividi pos-
se ait. Sic ut Injustitia Nimij Excessus, Nimis parvi Defectus notet vitium.

1. Is, qui fecit injuriam, plus boni, Minus mali qui vero passus est e-
andem, Minus boni, Plus mali habere dicitur. 4. Eudem. c. 2. Sic percu-
tens plus boni, minus mali quam percussus h. b. t. vi. vero plus mali, boni mi-
nus quam percussus habere dicitur.

2. Dicitur malis inaequalibus propostis, u. qui minus habet, plus boni habere, respectu ejus, qui majus malum habet, dicitur. Minus enim malum boni rationem in hac & obtinet. Et quatenus sc. est eligibile, ut loquitur Acciajol. p. 347. & 370. vide de his Mag. l. cit. τὸ μῶν ὄνακον, ἀραδὲν πῶς ἐπ. Phil. 5. Eth. c. 1. & ἐπὶ τὸ ἔλαττον καὶ ὀμῶλλον ἀρετῶν τὸ μῶν. ibid. c. 3. 4. Eudem. c. 2. fuit huc Cic. 3. offic. & Erasmus Chil. 4. Cent. 2 proverb. 36.

LXXI. Reducitur huc à Keckerm. In rationibus, quos quod alteri facimus, idem vicissim patimur. Alij, inter quos Dn. Melanchth. in epitome Philosoph. moralis. Wefembec. in Digest. l. 1. tit. 1. num. 13. Donaldson. p. 229. Maurit. l. & c. Ethic. cite. §. 18. hoc jus referunt ad Iustitiam Commutativam, sed ut Keck. l. 2. Syst. Eth. p. 245 statuit, minus rectè Scriptura enim sacra, ait, illud jus ad pœnas refere. Pœna autem nos ad Commutativam, sed Distributivam Iustitiam pertinet. Sed tamen Idem & ad contractus referunt, ut p. 1. c. 5. Eth. c. 5. vide & παρὰ δ. Ἰσας eos argui haud posse colligimus, hoc igitur sequitur, inferus sub iustit. Commut. de Talione diduri.

IUSTITIA
COMMUTATI
VA.

LXXI. Commutativa Iustitia est, qua in contractibus & rerum commutationibus, nullo habito personarum respectu (ὅθεν ὁ Ἀριστοτέλης, ἐπὶ Ἰπικῆς Φαῦλον ἀπεπέρητεν, ἢ Φαῦλον Ἰπικῆς, ἢ δ' ἐπὶ ἐπιμύχουσεν Ἰπικῆς, ἐπὶ Φαῦλον. 5. Eth. c. 4 & 4. Eudem. c. 2.) eam servat aequalitatem, ut suum quicq; consequatur, & nulla pars defraudetur. Donalds. p. 224. ex Phil. 5. Eth. c. 2. 4. lege & hic egregium Wefembec. in digest. tit. 1. num. 11.

LXXIII. Necessitas hujus Iustitiae argumentū est, quod sine commutatione rerum societas & vita hominum non diu possit consistere, propter inopia plurimarum rerum, quibus ad vitæ sustentationem opus habemus. Mag. p. 466.

LXXIV. Ex Phil. definitur ἔστιν ἀφ' ἧς παραχρῆσιν τῶν δικαίων ἐστὶν, καὶ ἀφ' ἧς δικαιοσύνη ἐστὶν καὶ βίον παρὰ τὸ δικαίον.

LXXV. Definitionem supra sub Iustit. in Genere considerata eximul. navimus, GENERIS ergo à DIFFERENTIÆ explicationem illis quaerēs.

DEFINITIO:
I. ejusq;
GENUS.
II.
DIFFERENTIÆ.

Dicitur

LXXVI. Dicitur GRÆC. συναλλάξιμη, hoc est, Permutativa, sive
 Commutativa, ut Cas. p. 330. ἐπανορθωτική, διορθωτική, item diximus
 εν διορθωτικῶν, §. Eth. cap. 4. τὴ ἐπανορθωτικῶν (absolute, ubi au-
 dita tamen voce δίκαιον) ibid. τὴ ἐν ταῖς συναλλάγμασι διορθωτικῶν
 δικαίῳ ἐστὶν, §. Eth. c. 2. 4. Eudem. c. 2. τὴ ἐν ταῖς συναλλάγμασι
 δίκαιον Ethic. c. 4. τὴ μέσον ἕξις ἡγεῖται ibid.

LAT. Correctiva, qua in correctione commerciorum consistit Acci-
 ajol. p. 173. et tam commutationem ista corrigens, ut nulla pars in utram-
 sibi fieri asserat. Mag. p. 446. 469. commerciorum correctivam vocat
 eam Acciajo'. p. 173. Motum & commerciorum correctivam p. 359.
 Emendatrix dicitur Giph. p. 351.

LXXVII. Keckermann. lib. 2. systemat. Ethic. p. 250.
 & hanc Particulari iustitiae speciem Generaliter, & Specialiter considerat
 quem Ἀριστοτέλης in idem quasi ἐν παρρησίᾳ, ut in Distribut. iust. scimus
 prop. n. re lib. 1.

In Generaliori consideratione definitio hac datur: Iustitia Commutativa
 est virtus, quæ fidei data servamus, aut saltem debitum non violamus.

Referre huc omnem satisfactionem, promissi præstationem, rectam in-
 dem rationem administrationem GERM. Richtige rechthum, & d. b.
 eorum exolutionem. vide & Mauric. l. 2. Eth. c. 28. §. 19. qui &
 hanc subijcit Restitutivam, quæ alijs subtrahitum restituit.

In Specialiori consideratione facit cum Phil. & sic nobiscum ut suis lo-
 cis demonstrabitur. referre huc definit. Iustit. Commut. supra datam.

LXXVIII. OBJECTUM duplex est INTERNUM & EX-
 TERNUM.

LXXIX. ILLUD ipse damni alteri inferentis, lucrifera ad se deri-
 vandi est appetitus, qui hic informandus. vide quæ de hoc Objecto Iustitiae
 Particularis in Genere sumptæ diximus.

LXXX. HOC sunt res commutanda in Contractibus, Namque ἐν τῷ
 συναλλάγματι Iustum Commutativum est διορθωτικῶν, §. Eth. c. 2.
 de quibus ex l. 2. Instit. tit. 1. paritè alius placet hic petere exordium.

Quædam naturali iure communis sunt omnium, Quædam publicas, Quæ-
 dam Privatas, Quædam Nullius, Pleraque Singulorum.

Primum genus sunt aer, & qui qui in aere capitur, ut aves. Wefembec.

III.
 OBJE-
 CTUM.

aque profluens (hoc est, fontana, ut Medicū dicitur. Mynsing. in d. l. flumen publicum dicitur Wefembec. cujus aqua hauriendo se proprias & in qua capi pisces acquiruntur idem.) mare, & per hoc maris littora.

Secundi generis sunt flumina omnia (perennia sc. ut Mynsing. Privata enim flumina, quæ sunt in dominio, comodo, & usu alicujus privati ut quæ in privato oriuntur & fluunt, aut ita habentur ex principis concessione vel præscriptione, vel alio titulo justo Wefembec. ad h. l. nihil à locis privatis differunt. Mynsing.) portus riparum usus, quæ sunt publicas hoc est, in jure populi, omniumq; usibus parent, ut quæ oriuntur in publicis locis & per publica fluunt, parentq; commodis omnium. Wefembec. ibid.

Tertij generis sunt Non Singularum, quæ in civitatibus sunt, hoc est, quæ in singulis civitatibus ad commune civium usum sunt destinata Borcholt. quæ alias Publica civitatum, ut Idem notat, dicuntur. talia sunt theatros, stadias, forums, curia, basilicas, via publicæ, balnea publicæ, piscinæ, aquæ dædus, fontes, campi publicæ &c. Wefembec. & si quæ alia communia sunt civitatum.

Quarti generis res sunt duplices, Vult. Jurisprud. Rom. l. i. c. 65.

Quædam enim ita sunt nullius, ut ex hominis voto ne fieri quidem alicui possint, aut debeant: quales sunt res sacræ, religiose, & sanctæ, quæ divini juris, propter eaq; nulli in bonis sunt.

Quædam ita sunt nullius, ut tamen soli apprehensione protinus alicui fieri possint. Quæ iterum sunt duplices; Earum enim Aliquæ ita sunt nullius, ut nec ullius unquam fuerint, quales sunt omnes res, quæ in nullius privati bonis sunt, nec quoad usum, nec quoad proprietatem Wefembec. ad h. l. sed jure gentium omnibus vacanti, statim occupanti concessæ, ut patet ex tit. cit. §. Feræ igitur, aliquæ v. r. ita sunt nullius, ut tamen alicuius fuerint, & postea desierint: quæ sunt vel Vacantes; idq; vel reipsa vel præsumptione juris: vel Kel. tæ; idq; vel fontes vel non sponse. vide Vult.

Quinti generis sunt ea, quæ ex varijs causis (desinitio sic Imperat.) cuiq; acquiruntur: quæ alias dicuntur res privata, Borcholt.

Res quæ per contractus ad alius dominium transferuntur, non sunt Primis nec Secundi, nec Tertij, sed vel Quartis, vel Quinti generis.

Nam

Nam 1. Quod (verba sunt Imperat. §. Fera igitur.) Nullius est
antea (excipit hic Imperat. ut commentatur Mynsing. res sacras, re-
ligiosas & sanctas, intelligitq; sola eas quæ in nullius bonis sunt, tam juris quam
possessionis ratione, factio tamen hominis esse possunt, qualis sunt fera bestia
&c. Quæ verò divini juris sunt, neq; in ullius bonis sunt, neq; factio hominis
fieri possunt) ad naturali ratione occupanti conceditur: Unde fera bestia, &
volucres & pisces & omnia animalia simul atq; ab alio capta furinti, jure gen-
erati statim occupanti esse incipiunt Imperat. ibid.

2. Quæ sunt Servulorum transferantur, idq; vel vi invitoq; domino,
ut per captivitatem in bello, vel Volente eodem; idq; vel per Hereditatem
vel Contractum, (hinc hos modos acquirendi dominij Ursin. explicat
Catechet. part. 3. q. III. §. 1. p. 812. habet)

Priori posterioris membra (ubi Hereditate medium acquirendi dominij
statuitur) modos, vel cum, vel sine testamento.

Posteriori, solo contractu, Qui est mutua & honesta duorum vel plurium
de re aliqua legitimo modo transfer. n. l. v. l. quoad dominium, vel quoad u-
sum, vel quoad obligationem, consensu. Magis. p. 447. sive, ut Ursin.
l. cit. Consensus inter aliquos de translatione, communicatione vel commu-
nicatione rerum secundum iustas & honestas leges.

NB Quæ triplicem vocis *συνάλλαγμα* esse notionem, quæ
Giph. in Comment. c. 2. l. 5. Eth. p. 350. annotat, quæ vox
cum *εἰς τὸ πρῶτον* nobis *ἕγρον* sit, ex eo *ἐπισημασμένη*; ejus significationes hæc
transcribere placuit.

1. Verè & propriè de omnibus ijs rebus negotijs ve dicitur, quibus ho-
mines dan lo & acci, iento facultat s inter se permittant, qualia sunt pensio-
nes, mutaciones. *πρῶτον ἕγρον*, hoc est, permittendo. Ictis Contra-
ctus, Cic. Pactum & Pactio dicitur. Significatio hæc vera & propria est,
& propter originem, & quia omnibus scriptoribus est usitata.

2. Latius præter contractus & delictum & scelera, omnia deniq; civilia
negotia, testamenta, nuptias, idq; sensu Aristotelico, complectitur. Quæ signi-
ficatio propterea solius Philosophi propria est. addit tamen Giphian. &
Ictos interdum contractus vocabulum ad scelera &c. porrigere, id quod illo
Triphonini in l. Si rerum D. de re jud. Ex malo contractu seu
delicto &c. stabilis. quo & Borcholt. ad l. 4. instit. tit. 1. accedit
quæ

CON-
TRACTUS
Quid;

qui sic: Delictum contra suum etiam est. Sic enim Iulii dicitur, si a dem contrahere
1. fraudati, de publica. capitale crimen contrahere, l. post con-
tractum de don. crimen perduellionis contrahere l. donatio. in fin.
cod. Sed quis, addit ibid. qui surrum aut rapinam faciunt, quiq; patiun-
tur, non consentiant, ideo delictum improprie contractus est. Aristoteles,
pergit, delicta συναλλάγματε ἀνεστία §. Eth. c. 2. vocat. vide & Con-
nan. l. 5. comment. Jur. civil. c. 1. num. 4.

3. Significat latus negotiorum, ex quo actio civilis nascitur. lege & hic
Borchelt. ad l. 3. instit. tit. 28. Quae significatio strator est duabus
prioribus, & iuri civili propria.

4. Significat non omnes, sed ceteros eorum contractus, ex quibus utringue
nascitur obligatio, qualia sunt Venditio Emptio &c. qualia non sunt Mutuum,
Commodatum, Stipulatio, utpote ex quibus non utringue nascitur obligatio. Si-
gnificatio haec, itidem angustis & tantum latus nota exemplarum, quae haec es-
savinus, extat ibid. ἐξήγησις.

Dividitur hic in Voluntarium & Involuntarium. Sic enim Phil. §. Eth.
c. 2. & 4. Eudem. c. 2. τὰς (nempe ἐν τοῖς συναλλάγμασι διζυ-
γώμασι) ἢ μὲν δῖο. τῶν δ' συναλλάγματων, τὸ μὲν ἐκ ἐστία ἐστὶ
τὸ ἢ ἀνεστία. De Involuntariis sive Involuntariis contractibus, quae ratione
sic appellantur, suo loco dicetur.

Prioris generis 6. enarrat Phil. species. 1. πρᾶξις καὶ ἰσχυρῶν,
Emptionem & Venditionem; 2. δαρεῖσιν, Mutationem; 3. ἐγγύλιον,
Sponsonem; 4. ἑξῆσιν, Commodationem; 5. παραθήκη & ἑγγύλιον, Depositionem,
vulgaris Deposita. 6. μίσθωσιν, Conductionem; cui addes quam
praesupponit, Locationem.

Libet autem hic ex Imperatore Contractus discernere genera, quae sunt qua-
tuor (cum illis, qui Quasi contractus dicuntur, de quib. Imperat. l. 3. in-
stit. cap. 28. nihil noli hic commercij) Nam vel KE, qualia sunt, 1.

Mutuatio, (de qua Imperat. l. 3. instit. tit. 15.) 2. Indebi-
tum, (de quo ibid. §. Is quoq; qui non debitum &c.) 3.

Commodatum, (de quo ibid. §. item is, cui res aliqua
utenda

utenda &c.) 4. Depositum, (de quo ibid. §. Præterea
 & is &c.) 5. Pignus, (de quo ibid. §. Creditor quoq; qui
 pignus &c.) vel V E R B I S, qualia sunt 1. Stipulatio,
 (de qua libr. instit. cit. tit. 16.) 2. Fidejussio, (de qua
 libr. d. tit. 21) vel L I T E R I S (de qua contractus specie ibid. tit. 22.)
 quibus hoc tempore omnes contractus confirmantur, Chytr. in reg. vit.
 mibi p. 268. vel C O N S E N S U, qualia sunt 1. Emptio &
 Venditio, (de quibus libr. cit. tit. 24.) 2. Locatio &
 Conductio, (de quibus ibid. tit. 25.) quod & contractus E P P O -
 ræ vocæ referunt (de quod ibid. §. adeo autem &c.) 3. Societas,
 (de qua ibid. tit. 26.) 4. Mandatum, (de quo ibid. tit. 27.)
 contrahimus.

Mutuatio. *Leihen oder Borgen/ est, qua res alteri tradi-
 tur, & quoad usum, & quoad dominium, ut similem æquivalentem, hoc est,
 non eandem, sed aliam ejusdem naturæ & qualitatis, ut loquitur Imperat.
 l. supra cit. nobis restituat, absq; favore Magir. Ursin. ll. cirt. Caf.
 p. 332. Chytr. reg. vit. l. d.*

Indebitum, (licet potius id Distractus quam Contractus nomen
 mereatur, Borcholt. in l. supra cit. & ad tit. 28. §. item. is, qui
 per errorem. &c.) est, non debiti ab eo, qui per errorem solvit, acceptio,
 sive, ut loquitur Mynsing. Quando quis solvit per errorem, quod non debet.

Commodatum, (quibusdam Commodatio) *Leihen/ est,
 quo res alteri utenda traditur, nulla mercede accepta vel constituta,
 Imperat. (aliis enim mercede interveniente locatus tibi usus rei videtur.
 Gratuitum autem debet esse commodatum, ut Idem.) ea tamen conditione,
 ut eandem nobis restituat Magir. p. 448. Chytr. Ursin. ll. cirt.*

Kk

Depo-

Depositum, Beylag est alicujus rei nec ad usum, nec ad dominium, sed custodiam in alterius fidem Commissio, ea conditione facta, ut eam nobis petentibus iterum restituar. Magir. Chytr. Ursin. Cas. ll. citt. Mynsing. ad l. supra cit. Dd. disp. 9. Eth. q. 1. art. 4. Actionem deponendi hunc Contractum vocant.

Pignus, (quibusdam Oppignoratio) Verpfändung/ est, quando res ad alium transfertur, ut sit ei obligata non tamen ad usum Dd. l. cit. (Creditor enim, qui pignore utitur, factum facit, Imperat. libr. 4. Instit. tit. 1. §. Furtum autem fit. &c.) transisset, donec alia res, quæ ei debetur, persolvatur: vel quando res traditur alicui ea conditione, ut, si intra certum tempus non redimatur, alter habeat jus ea utendi pro voluntate. Ursin. vide & Wesembec in Isagoge in lib. 3. instit. §. 16. Chytr. reg. vit. l. cit.

Stipulatio est verborum conceptio, quibus is, qui interrogatur, daturum futurumve se id, quod ex conventionem interrogatus est, in continenti promittit. Mynsing. ad l. 3. instit. tit. 16. ubi de Stipulatione. unde Dd. l. cit. eam brevius, Promissionem ab aliquo precedente promissionis petitione factam, definiunt.

Fidejussio, sive, Sponsio, (licet aliàs, si strictius utramq; consideres, ut notat Mynsing. ad l. supra cit. differant, cum Sponsores dicantur, qui sua sponte & non rogati pro debitore intercedunt, Fidejussores non item) Bürgschafft/ est, qua fides nostra ad alienam promissionem obstringitur, ea conditione, ut, si is, qui promissit, promissum non præstiterit, nos ad præstandum simus obligati. Magir. Chytr. Casus, Mynsinger. ll. citt.

Emptio & Venditio, Kauff vnd Verkauf est, quæ, interveniente justo & æquivalente pretio, dominium alicujus rei transfertur ad alterum. ijdem. ll. dd.

Locatio & Conductio, Vermietung vnd Sittung est, quæ usum alicujus rei immobilis, ut notant Dd. l. cit. sine do. ni.

vio, interveniente mercede, alteri ad certum tempus, sic ut eadem res incor-
rupta nobis reddatur, concedimus. ijdem.

Εμϋονοις, Erbstandenuisse/ est contractus, quo usus vel domi-
nium utile fundi à domino transfertur ad colonum, ut eam colat, & obligatus
sit domino ad certam aliquam servitutem præstandam. Ursin. sive, ut
Mynsing ad l. supra cit. quo res soli, sive immobilis sub annua pensio-
ne in perpetuum plerumq; colenda, fruenda traditur, cum retentione tantum
directi dominij, alterius cujuscvis juris in recipiendam translatione facta. vide
& hic Chytr.

Societas, Gesellschaft/ est contractus eorum, qui una nego-
tiantur, in quo alius pecuniam, alius laborem operamq; confert, ea conditione
ut unicuiq; pars lucri & damni cedat, & neuter vel solus lucrum capiat, vel
solus damnam sentiat. Chytr. Ursin.

Mandatum] est contractus, quo is, qui quid rogatur, procura-
toris (Procurator autem negotiorum gestorem significat, Borcholt. aliena
negotia mandato domini administrantem Ulpian.) animo recipit, se id
gratuito daturum facturumve, Setfer. disp. 26. Jur. civil. §. 7.
Mandare enim est alicui personæ gerendū aliquid exequendumq; committere.
Mynsing. ad l. supra cit.

Hæc Ἀφ' Ἐραχέων de Contractu Voluntario ejusq; speciebus ad præ-
sentis περὶ ἀγγελίας sufficiunt Ἰνδιδεξιν: quæ alias hinc & aliter &
prolixius commentari quis posset σκοπεῖν πρὸς τὸ ζῆλον, & à nostro
proposito videntur alieniora. Tu, benevole lector, si lubet, ipsum Imperato-
rem adito, sacraq; iuris, ipsomet dictante, excipito oracula.

Dicuntur autem dicti contractus Voluntarij, ratione principij: Principium
enim eorum est voluntarium. Ex principio autem, ut summa cujuslibet res
Causa, res spectari solet. Itaq; licet posterius fiant Necessary, nihilominus rectè
Voluntarij dicuntur. Quemadmodum & virtutes & vitia statuuntur Vo-
luntaria. vide Giphan. p. 351. & seq. ex Phil. 5. Eth. c. 2. &
4. Eudem. c. 2. ubi sic: ἐκείνα ἢ λέγονται (τῶν συναλλαγμάτων
ἄνα) ὅτι ἢ δεχθὲν τῶν συναλλαγμάτων τῶν ἐκείνων.

Inveni autem Involuntarijve contractus sunt, qui vel inter Nolentes, vel

Kk :

Ignorantes

Ignorantes sunt. Mag. p. 448. Gol. p. 192. Invidi autem dicuntur non Agentis, qui sponte & sciens agit, sed Patientis ratione, in cuius potestate non est evadendi principium, cuiq; per ejusmodi contractus vel ignorantis vel invito fit injuria Mag. l. cit. Giph. p. 352.

Suntq; duplices: vel Claustrini, vel Violenti. 5. Eth. c. 2.

Illi (*συνάλλαγμα τὰ λαθραία* dicuntur Phil. II. cit.) sunt plane nobis ignorantibus, quale est, furtum, veneficium &c.

Hi (*συνάλλαγμα τὰ βίαια* dicuntur eidem ibid.) quidem nobis scientibus, sed tamen præter nostram voluntatem sunt, quales sunt carceres, & vincula, vulneratio, rapina &c.

Sed NB. quod Mag. l. d. inculcat: Invidiosus hoc Contractus à tibi non dici contractus, cum inter contrahentes debeat inuicem esse consensus, qui hic desideratur, cumq; per consequens cum Ignorantia contractus non incusat. Borcholt. ad lib. 3. instit. tit. 28. §. Tutores quoq; nec cum invito, Idem ad l. 3. instit. tit. 27. pr. recurre ad secundam contractus significationem, quam supra ex Giph. dedimus.

LXXXI. FINIS est *ἡ κείνη*, commune huic cum superioribus consistitq; hocce in illo, ut in omni commutatione exterminorum honorum æquum & id, quod decet, expectamus, ac constanter præligamus. vide Piccol. gr. 4. c. 30. Gol. 5. Eth. c. 2. p. 190.

LXXXII. Servatur hæc proportio Arithmetica, de qua paulo post.

LXXXIII. PROPORTIO supra meminimus, de qua commo. lius hic.

LXXXIV. Illa v. rō si principalem & primariam divisionem spectamus Magir. triplex est: Musica, Arithmetica, Geometrica.

Illæ in harmonia sonorum & vocum, eorum demq; intervallū consideratur.

Istæ (de qua Phil. 5. Eth. c. 4.) est numerorum, partibus intervallis à se invicem distantium, ut. 3. 6. 9. 12. Mag. p. 453. sive, æqualibus excessibus se mutuo per ordinem excedentium. Keckerm. l. 2. syst. Eth. pag. 242.

Hæc (de qua Phil. 5. Eth. c. 3. 4. Eudem. c. 2.) est quatuor pluriumve numerorum secundum certam aliquam rationem similitudo, Magir. l. cit. non verò per omnimodam intervallorum (suo in præcedenti) æqualitatem Keckermann. l. cit. quæ certa ratio hæc est, ut quilibet præcedentem proximè toties complectatur, quoties secundus primum Gem-

ma

DE PRO-
PORTI-
ONE.

ma Frisius. ut 3. 6. 12. 24. 48. &c. & hoc est quod sibi vult Phil. 5. Eth. c. 3. dum ait: ἐν τῇ ἡμετέρῃ καὶ συμβαίνῃ, καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὸ ὅλον, ὅσῃ ἐκάπερ πρὸς ἐκάπερ. idem habes & 4. Eudem. cap. 2.

Non hic curiosè inter Proportionem & Proportionalitatem, Illam duorum in aliquo tertio convenientiam, quæ Keckermann. Similitudo parabolica simplex dicitur, Hanc duorum proportionum similitudinem seu comparationem, quæ eid. Similitudo parabolica composita dicitur, definiendo, distinguimus, (vide, si placet, Keckermann. l. 1. systemat. Log. c. 4. p. 267.) maxime cum videamus, aliquoties ab aliquibus terminum utrumq; statui συνώνυμον. sic exemplo Acciajol. p. 363. & alibi.

LXXXV. Prima species nobis hic est otiosa, Secunda & tertia negotiose.

LXXXVI. Quæ differunt tripliciter. Nam

1. In Arithmetica Quantitatis, secundum intervallorum & distantiarum aequalitatem: in Geometrica Qualitatis, secundum affectionis & rationis similitudinem, quæ erga se hi: & ille sunt a se ipsis habetur ratio: unde & hæc magis ponderatæ, quam an numerare quantitates à Wesembec. in digest. tit. 1. num. 11. dicitur.

2. In Arithmetica progressus datur in infinitum, cum numerus numerum additione in infinitum crescere possit: In Geometrica verò inter certos terminos, qui inter se mutuo conferuntur, proportio consistit.

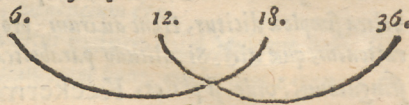
3. Arithmetica semper habet similitudinem excessus: Sequens enim numerus semper eodem modo excedit antecedentem, quo ille priorem: in Geometrica verò, non semper similes sunt excessus, nec aequalia intervalla. Mag. l. cit. &c.

LXXXVII. Meminit & duarum aliarum divisionum Phil. 5. Eth. c. 3. quarum

Primâ in Continuatam, συνεχῆ, & Disiunctam, sive, Discontinuatam ac Discretam, ut Acciajol. p. 365, eam vocat, ἀνὰ διαδοχὰς, dividitur. Illa est, in qua actu tres quidem ponuntur termini, potestate vero sunt quatuor, quia intermedius huius sumendus est terminus, τῷ δὲ ἐν ὧ; δύοι ἑξῆς τετα, καὶ δις λέγῃ, ut, sicut se habent 4 ad 8, sic 8 ad 16. de hac loquitur Euclid. lib. 5. definit. 9. Ἀνάλογα ἢ ἐν τριῶν ἑσὶ ἐλαχίστη ἔστιν. Hæc est ubi actu quatuor ponuntur termini, ut, sicut se habent se 4 ad 8,

Sic 6-ad-12. Magir. p. 454. quem & vide p. 458. *Utriusq;* & in Geometrica & Arithmetica Proportione exempla vide apud Acciajol. pag. 368.

Secundâ in Directam & Permutatam dispescitur. Illa est, in qua primus terminus cum secundo, & tertius cum quarto directè comparatur. ut, Sic ut se habent 4-ad-8, Sic 16-ad-32. Hæc est, in qua primus terminus cum tertio, & secundus cum quarto mutatur. ut, 6. 12. 18. 36.

ubi 6. in 18. ter, 12. in 36. ter reperiuntur. dicitur hæc species Euclid. lib. 5. definit. 13. ἐναλλαχῆ λόγῳ, ut & hic Phil. Victorin. Strigel. in lib. 2. Eth. Dn. Melanchth. hæc: proportionem similem ait choreæ, quæ vocetur der zimmer dantz' ubi in una serie salente masculis in altera solæ mulieres. postea fit permutatio & singuli adolescentes ducunt puellas ratione quadâ vicissitudinis, ut: adolefc. — puella — adolefc. — puella

3. 4. 2. 1.

huc pertinent exempla regule, quam Proportionum, sive Detti vocant Arithmetici. vide hic Mag. p. 454. supra cit.

LXXXVIII. Proportionum Μεσότης ἢ ἰσονομία, h. e. applicatio ad præsens, quod sub manu est, ἀεὶ γυγῆ excipit. ubi tamen, Dn. Lector, haud à nobis Continua & Discreta, Directa & Permutata expectabis usum, hunc enim suis locis vides, Sed tantum Arithmetica & Geometricæ, quæ hic sunt primariæ.

Themata hic illa statuuntur.

1. *Iustitia Particularis est Mediocritas.*
2. *Mediocritas hæc est analogica, hoc est, proportionalis, utpote quæ intra terminos certo modo erga se affectos consistit.*
3. *Injustitia Distributiva, Geometrica,*
4. *In Commutativa, Arithmetica proportio datur.*

PRIMUM probatur (vide c. 3. libr. 5. Eth. in fronte) à Contrario, syllogismo composito, Magir. p. pr. cit.

Si injustus est inæqualis, Tò Injustum (per naturam Conjugatorum) est inæquale: Si; Tò Iustum (per naturam Contrariorum, quorum contraria sunt ἐν ἰσότητι) est æquale: Si; Tò Iustum est medium (Omne enim æquale est mediū

inter

inter duo inaequalia, Plus & Minus) Si; Iustitia (per naturam Conjugatorum) est Mediocritas, ὀρεγ̄ ἔδει δ' ἄλλοι, sicut iam porro ad binas Iustitiae Particularis species applicatio. de Commutativa mediocritate lege & c. 4. libr. 5. Eth. ibi: ὅτε ἂν ἄλλοις δε. & Acciajol. in illud p. 374.

SECUNDUM probat Phil. a definitione analogorum Mag p. 455.

Analogae, quae intra terminos certo modo erga se affectos consistunt, quorum, ut ex Acciajol. loqueretur, unus ita se habet ad alterum, sicut reliquus ad reliquum, dicuntur.

Talia autem sunt Iustitia & Iustum. Nam (ex natura τῶν ἀλλοῦ π) Omnia relativa respiciunt suum terminum tanquam correlativum, cuilibetq; relato suum correlativum sic respondet, ut unum possit dici alterius. Kecker. libr. 1. systemat. Log. c. 12. §. 5. unde & a Phil. ἀλλοῦ ἀντιπέφοντα dicuntur: Iustitia autem & Iustum sunt relativa, utpote & inter Plus Minusq; (quorum respectu dicuntur Aequalia Mediae) consistentia & perpetuo ad alium (unde ἀλλοῦ ἀλλοῦ ἀλλοῦ Iustitia dicitur Phil. 5. Eth. c. 1) respicientia.

E. sunt analogae Mediocritasq; eorum erit analogica, hoc est, intra certos terminos inter sese invicem devinctos consistet.

Termini hi, inter quos Iustitia versatur, sunt vel RERUM, vel PERSONARUM.

RERUM, in Iustitia Distributiva, quae sunt distribuenda: in Commutativa, quae sunt commutanda.

PERSONARUM, in illas, inter quas fit distributio: in hac, inter quas instituetur commutatio.

RES in Iustitia Distributiva sunt duplices: altera, quae distribuitur: altera, ipsa causa propter quam fit distributio. Illius sunt praemia, honores, pecunia &c. Hujus sunt Labor, diligentia, studium &c.

PERSONAE in eadem itidem sunt duplices: altera, quae iuste agit, iuste τὸ δικαίον meritis distribuendo: altera, quae iuste patitur, iuste τὸ δικαίον meritoq; recipiendo.

RES in Iustitia Commutativa similiter, ut & PERSONAE sunt duplices: Utraq; enim persona (ecce duas personas) commutandum quid (ecce duas res) habet. e. g. Agricola frumentum, Vinitor vinum, Sutor calceum, Pistor panem.

Suntq; ut hinc colligitur, ad minimum quatuor termini, (Nam & plures esse

ver esse possunt, ut demonstrat Acciajol. p. 365.) in quibus jus hoc consti-
 tit. Duo enim sine oportet, inter quos dividitur; & quae ipsi dantur, Res
 duae; ut quae rerum inter se fuerit proportio, eadem & is esse debeat, quorum
 gratia jus adhibetur. alioquin enim pugnae, criminationes &c. oriuntur.
 Connan. l. 5. Comment. Jur. civil. c. 1 n. 1. ex Phil. 5. Eth. c. 3. 4.
 Eud. c. 2. cū contra, ubi quisq; sua habuerint, aequi & socij (ἴσοι καὶ κοινωνοί)
 sint. Eth. c. 5. Eud. c. 3. Sic fit, pergit Id. ibid ex eod. ut jus istud,
 quae aequum est, in duobus tantum cernatur, nempe, ut ex Phil. explicat
 Acciajol. p. 362. in illo, quod dicitur aequale, & illo ad quod dicitur
 aequale esse. Quod enim aequū est, inquit sc. Phil. (verba sunt adhuc
 Connan.) alteri aequum est: quae jus est, quatuor habeat rationes. οἷς το
 ἄδ δίκαιον τοῦ κατὰ δὴν, δύο ἐστὶ, & ἐκ οἷς, τὰ πρῶτα καὶ τὰ δύο 5. Eth.
 c. 3. Quod enim in proportione positum est, ad minimum in quatuor ver-
 satur, nec paucioribus potest contineri. nam omnis similitudo duorum est sal-
 tem, E. proportio omnis, cum sit similitudinum comparatio, ad quatuor usq;
 oportet ut progrediatur. vide & Giphan. p. 356. imprimi ipsum Phil.
 5. Eth. c. 3. & 1. M. M. c. 34. (ubi haec tractantur dilucidè.) ex
 cuius fonte caetera à nobis adducta demansarunt. In Proportionis huius
 formam redigenda tam personas, (δὲ ἄδ τὰ τρεῖς, nempe ἐπί τρεῖς καὶ δύο
 ἴσους, de quibus Phil. loquitur, ἴσοι δὲ ὡς 5. Eth. c. 5.) quam res
 (δὲ ἄρα τὸ τριπλῶν, nempe quod in permutatione venit, ἴσοι δὲ ὡς 1. cit.) cum
 contrahens & permittantur, ut iusta sit permutatio, (valde Phil. 1. allegat.
 hic: εἰς ἄλλους ἢ ἀνεπιβίαις (interferunt hic Mag. & Riccob. parti-
 culam &, seu malè) δὲ ἄρα, ὅταν ἀλλὰ ἔσονται. εἰ ἢ μὴ, ἀμφοτέρως
 ἔσονται τὰς ἰσομετρίαις τὸ ἐπιβίαις. vide hic Giph. in comment.
 cap. cit. p. 384. confer & 4. Eudem. c. 2. καὶ ἔχῃ ἄντι ἰσομε-
 τρίας, οἷς καὶ ἐκ οἷς, ut hic requiritur. lege Eudem. l. cit.

Sed NB. Connan. liberius rationum voce usum esse, quam Accia-
 jol. p. 363. strictius & magis proprie usurpat. Sic enim hic: Similitudo
 rationis est rationum aequalitas, quam isti proportionem vel proportionalita-
 tem vocant. Consistit autem duae Proportio rationes: ratio autem saltem
 est in duobus: Similitudo vero rationis in duabus rationibus. & paulo post:
 Similitudo rationis continet saltem duas rationes, & quatuor terminos. Ecce
 igitur κατὰ τὴν ἰσομετρίαν vocis rationum à Connan. admissam. haec enim cū ὅμοιος
 Euclid.

Euclid. l. 5. definit. 9. terminis Acciajol. l. cit. extremis Giph. pag. 359. 360. incidunt. lege, Candide lector, si placet, Acciajol. uberius de his l. cit. differentem. Facit ad hujus ἰδέειν clariorem Euclid. l. 5. definit. 3. ubi sic: λόγος ἐστὶ δύο μεγέθων ὁμομετρῶν, ἢ καὶ πηλικότες πρὸς ἀλλήλα πρὸς ἑτέρας, quae ἑτέρας, ut docet 4. definit. ἐν ὑπεροχῇ ἀλλήλων consistit. Sic enim ille l. pr. cit. λόγος ἔχει πρὸς ἀλλήλα μέγεθῃ λέγεται, ἀ δύνανται πάλαι καταστῆναι ἀλλήλων ὑπερέχον, Sic inter 9. & 27. λόγος ἑτέρας est tripla. 9. & 36 quadrupla.

NB. OBST. Αναλογία est proprie numerorum & magnitudinum, utpote ad Quantitatem pertinentium, Iustitia autem Qualitas est, unde hinc exulatum ire jubet ἀναλογίαν. R. Phil. καὶ διαίρεσιν δεξιῶν, qui vel Numerans est, vel Numeratus.

Ille est, qui abstractè spectatur, Keckermann. l. i. systemat. Log. mibi p. 93. quem δεξιῶν μοναδικόν, hoc est, numerum absolutum, & solitariè sine rebus consideratum vocant, qui constat, ut habet Acciajol. p. 365. ex unitatibus absolutis, hoc est, ut id. p. 364. à rebus abstractis, nec applicatis alicui rei. Id. p. 365. unde Plato Convulsionem, sive Congregationem, Compositionemq; unitatum eundem desinit. Id. ibid. Estq; hic Objectū Arithmetices, quae δεξιῶν ἐξ ἀφαιρέσεως, hoc est, abstractè, absolutè, ut numerus est, omni semota concretionem materiae, considerat. dicitur Phil. δεξιῶν μεγεθολογίας. alias Numerus abstractus, Acciajol p. 366. formalis eidem. p. 365. Iavell. l. 10. metaph. q. 15. essentialis. eidem. vide & hic Mag. p. 457. Giph. p. 358.

Hic est, qui concretè spectatur Keckermann. syst. Log. l. cit. nec absolutè & seorsim sine rebus, sed rebus inhaerens, Giph. l. cit. ac combinatus cum iisdem consideratur. unde & δεξιῶν ἐκ προσδέσεως, hoc est, ex adiectione rerum sc. numeratarum Acciajol. p. 364. Numerus materialis Id. l. pr. cit. quantitatiuus Iavello libr. metaph. & q. cit. dicitur.

In illo ἀναλογία per se & proprie Mag. p. 458. primò ac principaliter Acciajol. p. 366. consideratur. In hoc verò per accidens Mag. l. cit. metaph. & Keckermann. systemat. Eth. p. 242. Secundariòq;

Acciajol. l. d. & sic in actionibus iustitiæ, quatenus illæ circa personas & res, quarum dignitas & pretia ratione quantitatis, sive numeri aestimari solent, versantur. Mag. ibid. confer & Acciajol. p. 366. cit. Phil. sic: τὸ ἀνάλογον ἔστι μόνον ἐπὶ μοναδικῆς δέξ. ἤτοι ἰδίῳ, ἀλλ' ὄλως δέξ. ἤτοι ἰδίῳ. 5. Eth. c. 3. & 4. Eudem. c. 2. molliſſimam hanc accommodationem vocat Strigel. in l. 2. epit. Eth. Dn. Melanchth.

Recteq; hic Proportio Geometrica, quam ex Caf. pagina 339. rationum pag. 343. rationis proportionem, Acciajol. pag. 362. & 343. rationis similitudinem dices, describitur, in qua spectatur equalitas rationum. Caf. p. 331. proportionisq; ibid. dignitas sc. personarum (non enim inter se cives officio ac dignitate pares sunt. Idem. p. 331.) & pretium rerum (non enim bona civitatis sunt equalia. Id. ibid.) distribuendarum. Mag. p. 458. Keckermann. systemat. Ethic. libr. cit. pag. 241. 242. & seq. vnde & à Piccol. gr. 10. c. 10. medium Geometricum definitur id, quod in equalitate & similitudine rationum collocatum est; adeo ut premia multis data. pari ratione meritis eorum respondeant.

Arithmetica verò, quam ex Caf. p. 339. rerum, p. 343. rei proportionem dices, in qua in rerum permutatione nulla & simplex spectatur equalitas quantitatis Id. p. 331. sicut alias in numeris non quaritur collatio rationum, sed tantum spectatur equalitas differentie in intervallis numerorum ordinis sequentium. Keckermann. disp. curs. Phil. 25. probl. 4.) circa usum personarum circumstantiarumq; respectum &c. Mag. p. 473. Keckerm. syst. Eth. l. cit. p. 243. 251. (vnde Piccol. grad. & c. c. cit. medium Arithmeticum illud definit, quod sit absolutum, æquè distans ab extremis: cum, ut id ibid. semper tantum alteri restituendum sit, quantum ab eo recepimus. sive, ut Caf. p. 330. quo tantum datur, quanti res empta & commutata valet) definitur. vide egregium hic Caf. l. 5. c. 2. p. 339. R g Colaphus impactus nobili si illi, quem rustico impugisti, equalis habetur, proportio servatur Arithmetica: Si non; Geometrica. vide & Keckermann p. 243 hic clarucidum.

Medium utriusq; est iter diff. re. Nam

1. Medium iustitiæ distribu. nisi secundum merita personarum ponderatur.

2. Personarum

2. Personarum, quibus competis hac Iustitia, ante distributionem non sunt
æquales.

3. Acceptioem personarum & terminorum illa ipsa ponderas.

Contrà verò,

1. Medium Iustitiæ Commutativæ nulla personarum merita ponderas.

2. Personarum, quibus competis hac Iustitia, ante commutationem sunt æ-
quales ad rem commutabilem.

3. Detrahendo & addendo ipsamet rei proportionem spectat, ut da-
mnum & lucrum, plus & minus ad æqualitatem revocet. Cal. l. 5. c. 3.
P. 342. & seq.

In ἐξῆρσι & ΤΕΚΤΗΙ nostri thematij Phil. 1. ἐκ τῆς ἀξίας,
hoc est, tam personarum, quam rerum (quarum ἀξία est earundem valor &
pretium) quæ hic spectanda, dignitate convenient, in Iustitia Distributive Me-
diocritatem esse analogiam, quod & hic ἀποδείξεται καὶ ἐν προειρητιστοῖς, sic:

Ubi dignitas personarum & rerum spectatur, ibi consideratur Proportio
analogica, ut singula singulis respondeant.

Sed in Iustitia Distributiva dignitas hæc spectatur, ut sc. cuius debitum
reddatur. E.

Mag. p. 436. ad demonstrandum utriusque Iustitiæ Particularis
speciei Medium analogicum hanc rationem accommodat: Acciajol. verò
p. 363. ad Iustum Distributivum. quod & faciunt Gol. p. 195. Giph.
p. 357. quorum hic, ex verbis Phil. τὸ γὰρ δίκαιον ἐν ταῖς ἀνομομα-
τομολοῦσιν πάντες ἔχουσι ἀξίας τινὰ δὲ εἶναι, colligit, hanc rationem non
esse communem, sed Iustitiæ ἀνεμελητοῦ propriam, utpote quæ propriè ca-
sit, quæ dicitur ἔχει ἀξίας, & in qua solum dignitatis habeatur ratio, cum
in altera mere æqualitatis. Deinde addit, Etsi vulgò Iustitiam definire so-
lent etiam generaliter, quæ suam cuique tribuat pro dignitate, seu ἔχει ἀξίας,
ut ab ipso Phil. in libr. de virtutib. & à Cic. multis in locis, impro-
piè tamen hoc fieri, cum ἀξία personarum potissimum respiciat, quarum in
ἐπινοοῦσι ἀνεμελητοῦ nulla habeatur ratio. Quare posteriorum, ut & ipsius Phil.
stare iudicio placuit.

NE. Dignitatis, cuius in Iust. Distribut. habeatur ratio, non esse unam,
sed triplicem, pro Rerum pub. diversitates, mensuram. In Δημοκρατίᾳ
omni ex Libertate, in Ολιγαρχίᾳ ex Divitijs, Potentia, Nobilitate &c. in

Αρετολογία ex Virtute & Rebus præclare gestis dignitas assignatur. vide Phil. 5. Eth. c. 3. 4. Eudem. c. 2. Piccol. gr. 10. c. 10. & Comment. Mag. p. 457.

2. *Εξυψηλωτος dicti thematij membrum Iustitiæ Distributiæ Proportionem Geometricam transcribit. argumentatur autem Phil. ex natura Iustitiæ Distributiæ & Proportionis Geometricæ Magir. pag. 458. & seq.*

Ubi inter personas inæqualis diversæq; conditionis res diversæ sunt distribuendæ, ibi Proportio Geometrica, cujus proprium est spectare τὸν ἀξίαν hoc est, tribuere quantum cuiq; pro merito debetur, ut res personis, & contrarij respondeant, esse tenenda.

In Iust. Distribut. primus fit. E. & posterius ibi fit.

OBST. Et in Distribut. hæc Iust. Arithmetica Proportionem habere locum. R. Magir. p. 475. per concessionem, sed limitatam, Nempè quando inter æquales, hoc est, ejusdem dignitatis & conditionis quid distribuendum venit. deinde & ipsæ res distribuendæ correspondente dignitatis, conditioni & merito eorum, quibus tribuuntur, ut, qui plus laboravit, & plus accipiat. Acciajol. p. 363. τῆ δ' Ἐπιπέδου ἰσομετρίας Ἐξυψηλωτὸς objectioni huic satisfacit. Notandum, inquit, præterea, quod Equum duobus modis accipi potest, Uno modo, ut nec superet, nec superetur: alio modo, ut superet quidem, sed tamen seruet æqualitatem respectu personarum, quibus distribuitur. Videtur ergo in Iusto Distributivo cadere posse utrumq; æquum. Nam si sine personæ parit dignitatis, necessariò ibi servabitur æqualitas rerum distribuendarum, ita ut quod dabitur, non superabit, nec superabitur. Consistit etiam in æqualitate rerum, quarum altera superat, & altera superatur: tamen servatur æqualitas respectu personarum. e. g. si Achilli detur & Ajaci, & Achilles superet Ajacem in decimo: si dabuntur eis æqua secundum Quantitatem non servabitur Iustum: sed quanto Achilles superat in dignitate, tanto idò quod ei additur, superare debet &c.

Peccant hic, qui Musarum alumnos parvo,

Ambubajarum collegia, pharmacopolas,

*Mendicos, mimos, balatrones, hoc genus omne
magno conducunt.*

*quiq; coquo decem minas, medico drachmam, adulatori decem talenta
ut Crates Thebanus congeritur, numerant.*

Q. AR.

QUARTUM sic demonstrat Phil.

Ubi Equum non respicit personarum rationem, sed solam Damni & Læti qualitatem, ibi Equum & Iustum in Arithmetica consistit proportione. At Equum & Iustum Correctivum non respicit qualitatem personarum &c.

E. in Arithmetica proportione consistens, & cum ipsis (ex Conjugatorum natura) Iusticia Correctiva. Acciajol. ex Phil. p. 374.

Minorem probat Phil. 1. Exemplo Iudicis, qui hominum commercia corrigit, nec personarum qualitatem, sed rerum, circa quas factum est commercium, quantitatem considerat, illi, qui plus boni, minus vero mali habet, partem boni auferendo, & huic, qui plus mali, minus vero boni habet, eandem addendo. Sint nobis exemplum, 1. Percutiens & Percussus, quorum ille plus (quasi) boni percussor hic vero plus (quasi) mali percutiente habere dicitur, unde sunt inæquales; re itaq; ad iudicem delata, Iudex vel res, vel corpore plebit percutientem, sicq; (quasi) auferat ab eo id, quod (quasi) plus habere videbatur, sicq; (quasi) compensatio percusso pro accepta injuria, ut non amplius percutiens sit inferior, sed equalis, nec ille de sua quasi prioritate prærogativa, qua antea percussam superabat, gloriari valeat. Per accidens tamen, quod notandum, personæ qualitas interdum hic attenditur, ut, si quis pulsaverit constitutum in magistratu, punietur majori pœna, quam si privatum pulsaverit. vide Acciajol. p. 374. de quo infra, sub Talioue Simplicis, uberior. 2. Linea, cujus, in duas inæquales partes dissectæ, duo segmenta inæqualia tunc demum sunt equalia, cum excessus lineæ majoris secatur per mediam, & una ejus pars à majore lineâ auferatur, adiciturq; minori lineæ. vide Magir. p. 470. & seq. hic perspicuum. licet ille ab Acciajol. in hoc differat, quod hic Iustitiæ Commutativa mediocritatem Arithmeticam in specie hisce probet: ille vero tantum in genere Iustitiam esse Mediocritatem. 2. (ab absurdo) Sublata inter permutantes equali compensatione, quæ per Proportionem hanc servatur, sic ut precium non sit mercis, nec merx precio equalis, facile altera contrahentium pars ad inopiam redigeretur, commerciaq; omnino tollerentur.

Consequens autem absurdum est; (Nemo enim debet locupletari cum alterius damno & injuria. l. jure natur. 206. Digest. d. R. J. Suntq; hic illa Ictorum recepta, Do ut des, Facio ut facias, l. naturalis. 5. Digest. de præscript. verb. Græci hinc $\chi\epsilon\iota\sigma\ \chi\epsilon\iota\sigma\alpha\ \nu\iota\tau\eta\delta$, Manus manum lauat, Germ. Die eine Hand muß die ander Waschen/ das sie bey de rein werden/ facit huc Plaut. in Asinar. act. 1. sc. 2.

A R. Dedi equidem quod mecum egisti. L R. & tibi ego misi mulierem.
Par pari datum hostincorum est, opera pro pecunia) E. &
antecedens.

Auctarij vi. em, quae sequuntur, sustineno. (q. 97.

1. In commutatione res cum re confertur. Bachm. cent. 3. qq. Ph.

2. Disiuncta ibidem dominatur Proportio. Disiunctam autem hanc esse Proportionem demonstrat ratio supra epimetro primo iustit. Distributive data, pro Disiuncta Proportione in Iustitia Distributiva stabilienda. Aequamen & hic saepe Communta spectatur Proportio, quando sc. duobus de una re controversia est, quae tamen $\delta\omega\alpha\mu\epsilon\lambda$ duarum vicem gerit.

3. Ne iusta s. at permutatio, nec altera pars plus, altera minus habeat, aequalitas secundum proportionem Arithmetica sic indigenda est: Coniungatur utriusq. precium (mercis utriusq. permutanda) totumq. in duas aequales partes dividatur. Et. (vide apud Magir. pag. 474. exempli Mathematici, quo Phil. in hac demonstratione utitur $\epsilon\zeta\eta\gamma\theta\iota\upsilon\upsilon$.) Sic duo diversi generis cerevisiam permutaturis, cuius alterius amphora 3. alterius 2. sol. venit, iungent 2. 3. orientur 5. quae divisa per 2. facient singulis $2\frac{1}{2}$. sol. lege Mag. p. cit. & seq. Agnoscaturs hae ipsa aequalitas, si & Agens & Patiens post permutationem tantumdem habeant, quantum antea habuerunt: non verò hic lucrum, ille damnum: alias tollitur societas & vitæ communio.

AGENS EFFICIENSve hic dicitur, (Phil. c. 4. & 5. in neutro genere ejus meminit, vocibus $\tau\omicron$ $\mu\iota\gamma\epsilon\upsilon$) qui habet aliquod opus, quo alius indiget. Acciajol. p. 377.

PATIENS, verò (Phil. II. c. cit. ibidem in neutro genere & huius meminit, vocibus $\tau\omicron$ $\mu\iota\gamma\epsilon\upsilon$) qui indiget opere alterius, idq. suscipit. Acciajol. ibid. Quis & Phil. c. 5. lib. 5. Eth. ut dictum, vocibus his utitur, ea quae Giph. p. 329. ibidem annotavit addemus, si autem ille: His verbis & similitudine actionis & Perfectionis utitur Aristoteles, quia $\tau\omicron$ $\epsilon\pi\alpha\tau\eta\sigma\iota\sigma\iota\upsilon$ & $\tau\omicron$ $\epsilon\pi\alpha\tau\eta\sigma\iota\sigma\iota\upsilon$ sonat mutuam, hoc est, (duobus verbis) actionem & perfectionem. Idem & arguit Philosophum quod hac de genere & Patiente, ut & Quantitate ac Qualitate commutabilitatem minus commode 4. cap. commode v. 5. inculcarit. Sed R. Phil. non incommode illa & 4. capite tradidisse, non ineptè illa bis posuisse. Ecce enim 4. cap.

de iusto Commutativo, nulla rationis mentione facta traierit, ubi omnia ad eius
explicationem necessaria explicita debuit. Hæc verò talia sunt. In 5. cap.
ubi de Talione agit, Simpli. em. Pythagoricam destruens, Analogi-
cam substituens, & eas que ad eius rationis naturam explicandam
facerent, explicitè tradere voluit. Hæc verò talia sunt. Licetq; vide-
atur committi aliqua οὐχ ὅτι his, propter materia cognationem, unde
& nos quædam ex cap. 5. ad eas que 4. cap. tradidit Phil. explican-
da de iumpsumus, verè tamen non est. dabit hæc οὐχ ὅτι uberior. charta hic
parcendum.

In permutatione operum, uterq; & Agens & Patiens diversis respec-
tibus esse potest, ut demonstrat Acciajol. ibid.

LUCRUM & DAMNUM licet aliàs propriè de Contractibus &
Commercij voluntarijs dicantur, tamen & ad invita, puta furta, rapinas,
caedes, contumelias &c. hic referuntur. Magir. p. 478. Acciajol.
p. 378. ex fine c. 4. l. 5. Eth. 4. Eudem. c. 2.

Actio Passivæ ac Inæqualitas antequam mensurata fuerit, nec lucrum
nec damnum ibi videtur esse. sed cum mensurata fuerit, statim utrumq; ibi
est & dici potest, &c. Acciajol. p. 374.

AGENS lucrum PATIENS damnum habere dicitur, donec Iu-
dex ceu Νίκτωρ ἐπιποχῶν (de iudicij in Græc. idiomate etymologia consule
Phil. 5. Eth. c. 4. & Mag. in illud p. 472. 4. Eudem. c. 2.
dicitur idem Eudem. l. cit. περὶ δίκης, Germ. ein Viderman/ quasi
Beyderman/ vide Magir. l. cit.) pro magnitudine damni & injurie
æqualens, vel per multam, vel per penam, faciat compensationem, adinvento
Agentis id quod plus, & restituendo Patientis id quod minus habere videbatur.
vide Philosoph. ll. cit. & comment. Mag. p. 478.

Licetq; hic urgeat Damnum & Lucrum non esse vitia, propterea q; Pati-
damnum & injuriam, nec esse vitium, quia sæpè innocentes injustè conde-
muntur, & hinc iustitia non fore inter hæc duo ceu extrema medium inferat,
Ry. Cal. l. 5. c. 4. p. 350. quem & vide p. 353. tamen & aliam quam
vulgò, hic significationem habere Damnum, utpote quædam à medio res,
circa quam verberat, deflectionem & declinationem denotans, & sic esse vi-
gium: non verò respectu viri, in quo meli, si q; patitur. Eadem & Lucri est ratio.

Terminis & ΟΣΟΙ, QUANTI, & ΟΙΟΙ, QUALIS,
item

ἴσον, ἔ τοςοῦτος, τάντι, ἔ τοιοῦτος, talis,
 utitur Phil. 5. Eth. c. 4. & 5. ἔ 4. Eudem. c. 3. sic differens;
 ἀνθρώπων τὸ ἄν (τέχναι) ἐ μὴ ἐπιπέ τὸ ποιῆν, ἔσεν καὶ οἶον, καὶ τὸ ποι-
 ῶν ἐπεχρὸς τῆτο, καὶ τοῦτων, ἔ τοῦτων. quorum sensus hic est: Quia
 sunt varia opera, variaq; insituantur à varijs (ἔ τὸ εἶν δύο ἰατρῶν γί-
 νεται καὶ γεωρῆς, ἀλλ' ἐξ ἰατρῶ καὶ γεωργῶ, καὶ ἕλως ἑτέρων καὶ σὺν
 ἴσων, Eth. c. 5. ἔ Eudem. l. cit. de quo ἔ inferius.) con-
 tractus, ex diversis rebus permutandis, generis, oportet ut in permutando re-
 digantur ad aliquam equalitatem: ut, Si de se unum opus ἔc. non sit ita perfe-
 ctum, sicut aliud, ἔθεν τὸ κωλύει, καὶ ἑῖπον εἶναι τὸ θατέρον ἔργον, καὶ
 τὸ θατέρον, Ethic. & Eudem. ll. pr. citt. oportet ut accipiantur tot
 illius generis, ut adequent perfectionem alterius: Et sic unum opus tantum,
 quantum alterum, ἔ tale, quale alterum evadat. Acciajol. pag. 377.
 vide ἔ Giph. in. c. 5. p. 379.

Et hæcenus de Proportione, ἔc.

LXXIX. Revertimur ad Iustitiam nostram Commutativam, Arith-
 meticae Proportionis, quæ in hac Iustitia specie observanda, inveniendæ ratio-
 nes inquiruntur. quarum sunt duæ.

1. MODUS, 2. MEDIUM. Donaldf. p. 226.

XC. ILLE consistit in rerum inter se collatione, ut quantum una alte-
 ram vel dignitate vel pretio superat, aut ab altera superatur, tantum in de-
 fectu vel excessu, ex utraq; partes compensetur. Id. ibid. Kecker-
 mann. pag. 253. systemat. Eth. Sic Mercator ἔ Vinitor mutantes
 inter se ferrum ἔ vinum, cum res sine dissimiles, ἔ pondo ferri assibus 5.
 veniat, amphorâ autem vini 10. facta hic comparatione, cum proportio
 amphoræ vini sit dupla, mercator vinitori pro singulis vini amphorâ duas fer-
 ri libras dabit. Sic ἔ agricola cum vinitori vino commutatur frumentum,
 res sanè dissimiles, inæqualiq; pretij, faciendæ comparatio ἔ viden-
 dum, quomodo pretium vini pretium frumenti superet. Tam vero pretium vi-
 ni statim triplo superare frumenti pretium, dare certè oportet agricolam tri-
 plo plus frumenti in quantitate, quam in vino accepit, ut sic, detrahta quan-
 titate ex vino, oriatur æqualitas pretij in re ipsa. e. g. Modius frumenti ve-
 nit 3. vini autem omnia 3. dabit certè agricola 3. modios frumenti pro
 una omnia.

HOC

XCi. HOC EST, quod veterum pretia aestimantur. Donaldf. p. 227.
Keckermann. Systemat. Eth. p. 254. Instrumentum & mensuram,
per quam Init. Commutat. exerc. tur. idem vocat ex Phil. 5. Eth. c. 5.
ubi νόμισμα μέσον, Δὲ τὸ πᾶντα μετρεῖται vocat.

XCII. Pendet, VEL A NATURA, VEL HOMINUM IN-
STITUTO. Donaldson. Keckermann II. citt.

XCIII. ILLUD est vel *Primarium*, vel *Secundarium*.

XCIV. *Primarium*, (medium sc. naturale, sive, Mensura natu-
ralis primaria. Internam rerum contrahendarum mensuram eam vocat
Caf. p. 358. verè & naturâ mensuram eandem appellat Giph. p. 382.)
est terrarū & nationum diversitas, atq; ad eò nationum ἐνδεα ἢ χρεῖα h. e.
indigentia & usus rerum in diversis populis. Keck. ibid. & disp. 25.
Curs. Phil. probl. 7. (quem vide & probl. 6. ibid. aestimatiōnem
rerum commutandarum à mercatorum grege vindicantem.) Mag. p. 492.
&c. Primum & antiquissimum medium dicitur, sine quo rerum mutatio fieri
non potest, ut Acciajol. p. 388. de hoc Phil. 5. Eth. c. 5. & 4. Eu-
dem. c. 3 sic: δεῖ ἄρα ἐνὶ τῶν πᾶντα μετρεῖσθαι. τὸ τ' εἰ ἐστὶ τῆ
μὲν ἀληθείᾳ ἢ ΧΡΕΙΑ, ἢ πᾶντα συνεχῆ: εἰ δὲ μὴ δὲν δέονται ἢ μὴ
ὁμοίως, ἢ οὐκ εἶσαι ἀλλοτριῶν, ἢ ἐχ ἢ αὐτῶν. Tanto enim preti-
osior qualibet res habenda, quanto magis per naturam ea indigens
homines, & quanto magis necessarium prestat usum. Keckermann.
Donaldson. Magir. II. dd. vnde optimè Phil. II. citt. ut allegatum
τῶν χρεῶν πᾶντα συνεχῆν αἰτ' addens, εἰ δὲ μὴ δὲν δέονται ἢ μὴ ὁ-
μοίως, ἢ οὐκ εἶσαι ἀλλοτριῶν, ἢ οὐκ ἢ αὐτῶν. vide & hic Kecker. disp.
25. Curs. Phil. probl. 8. & Phil. ibid. ὅτι δὲ ἢ χρεῖα συνεχῆ,
ἴσως; ἐν τῶν δὲν δέονται, ὅτι ὅταν μὴ ἐν χρεῖα ἄσι ἀλλήλων, ἢ ἀμφο-
τέρω, ἢ ἀπὸ τῶν οὐκ ἀλλότριων. vide in hac commentantem Mag.
p. 492. & seqq.

Et licet multa ad ornatum ac dignitatem, multa ad delicias & volu-
ptates cōmuniuntur, quorū Indigentia non videatur mensuras. Sicut inde infer-
vi fore posse, Omnium commutabilium mensuram non esse Indigentiam: ta-
men unius, & inde eaispla mensura rerum arguitur. Vel enim Necessitas
vel Deorsus reflecta consideratur Indigentia: quorum prioris in allatis

Exemplis non est mensura: posteriori autem. Ornatus enim gratia par-
Pura &c. non minus decet principem, quam pannus radiore filo contextus
Pauperem. vide eund. p. 362. Ecce igitur hic Indigentiam. Eadem & ra-
ti est deliciarum & voluptatum, quæ & (moderate tamen) suis usurpan-
da, ut vires exhaustæ revocentur &c. Namq̃

Quod caret alterna requie durabile non est.

Ecce & hic Indigentia legem.

Fuitq̃; usus hic & Indigentia prima mercaturæ sancienda origo & occa-
sio, dum in diversis terris lociq̃; homines viverent, nec singula ad vitam hu-
manam necessaria in singulis regionibus nascerentur, Keckermann. Syst.
Eth. p. 255. Namq̃;

Hic segetes, illic veniunt felicius uvæ. Virgil. 1. Georg.

Unde hæc cum Keckerm. 1. Syst. Eth. cit. inferimus:

1. Mercaturam ex jure naturæ ortam, jureq̃; omnium gentium confir-
matam esse.

2. Mercium commutationem, quæ sit sine pecunia, ab ipsa natura ortam
necessitatis explendæ causa. Giph. p. 382. primâ & primariam mercatu-
ræ speciem, atq̃; adeo primarium iustit. Commutat. exercitium esse.

XCIV. *Secundarium* (medium naturale, sive, Mensura natura-
liter secundaria) est annona publica, & mercatorum iniquitate non cor-
rupta. Quæ annona publica, sive mercium æstimatio proxime à natura
hoc est, indigentia pendet. Keck. Syst. Eth. p. 256. & curs. Phil.
disp. ac probl. cit. Ducenda hic ratio, ut Keckerm. 1. pr. cit.
ex multis: modo n. attendenda est necessitas rei, modo copia & inopia, item nego-
tiationis labor, cura, industria, præterea & venditorum emporumq̃; frequentia &c.
XCVI. HOC (ab Instituto hominum pendens. Mensura rerum contrahen-
darum extrema dicitur Cal. p. 358. legalis p. 363. mensura successive &
hominum Instituto existens, Giph. p. 382.) est Numus, sive, Pecunia.
Keck. ibid. ab Instituto enim res pro earum mensura nummo æstimantur
Donaldson. p. 228. qui propterea à Phil. 5. Eth. c. 5. 4. Lu-
dem. c. 3. $\kappa\epsilon\tau\alpha\sigma\tau\eta\kappa\epsilon\lambda\omega$, hoc est, ex pacto, qui item est $\kappa\alpha\tau\alpha\sigma\tau\eta\kappa\epsilon\lambda\omega$
hoc est, ex conditione esse dicitur.

Numus (alij Nummus legunt, quod vident ubiq̃; primam productio-
nem in dictione Numisma corrigunt) vel dicitur & $\nu\omicron\mu\omicron\sigma$ h. e. lege, teste Phil.

II, pr. cit.

II. pricit. Sic enim ille utrobiq; τὸ ὄνομα ἐξ ἡ νόμισμα, ὅτι ἔ φασί,
 ἀλλὰ νόμῳ ἐστὶ. & paulo post. ἐν δὴ τὴ δὲ εἶναι (ὡσπερ μέσση σύμμε-
 τρε πάντα ποιῆσεν) τῆτο ἢ ἐξ ἰσοπέσως διὸ νόμισμα καλεῖται, eum
 quod usus ejus valorq; lege sit introduktus esse eodē. ibid. unde τὸ νόμι-
 σμα ἰσάλλασμα τῆς χρείας ἢ συνήκω νόμισμα appellat:
 quodq; Imperatoris Regum Principum Magistratūq; sit νόμισμα & Usura
 & valoreu stabilire, privati non: publicis quippe legibus & institutis pecunia
 & auditur & valet. Keck. syst. Ethic. p. 256. Si ut ejus valor &
 pretium interdum crescat & augeatur, interdum etiam minuat, interdum
 omnino abrogetur. Magir. p. 495. Acciajol. p. 388. ἔφ' ἡμῶν γδ
 μετὰ ἑάλλεν νόμισμα καὶ πέντα ἀχρηστον Phil. II. cirt. eum
 quod secundum eundem, tanquam aliquam legem, rerum pretia aestimantur, ut
 possint ad aliquam aequalitatem reduci, ut habet Magir. p. 494. unde &
 νόμισμα, Lat. Numisma, Nomisma dictus est. De hujus inventione varia
 apud Polyd. Virgil. I. 2. de invent. rer. c. 22. extant relata,
 quae, si placet, leges. vel δὸτ' ἔ νόμισμα, hoc est, aestimando (quod facit Phil.
 I. M. M. c. 34. ubi sit: ἐνόμισμα πάντα πάντα ἄνητα, καὶ τι δὲ
 γέρον προσομοιωσαντες νόμισμα) cui ἐτυμολογία congruit & po-
 sterior, quam sub prima ἐτυμολογία dedimus, significandi ratio.

Usus proprietatesq; habet quatuor. Namq;

1. Reversum est mensura. Cum enim πάντα συμβλητὰ (Apud Geo-
 metras enim non est ἀναλογία, nisi inter συμβλητὰ, vide Euclid. lib. 5.
 princ.) δὲ πῶς εἶναι, ἂν εἶναι ἀλλοτρίως -- τὸ νόμισμα ἐλήλυθε, καὶ
 γίνεται πῶς μέσση. πάντα γδ μετρεῖ, καὶ πάντα ποιῆ σύμμετρα. vide
 Phil. II. cirt. Ex quibus (πῶς v. b. c. Omnibus) licet quaedā plura sint, quam
 omnes terrarum divitias puta res animatas, quales sunt, plantas beluas homi-
 nes, tamen eadem pecunia aestimantur, non quidem essentia ac natura sua, sed
 usui humani ratione. vide Cal. p. 363. & seq. Giph. p. 383. Et haec est
 vera numerorū origo, ut rebus constabentibus per se inaequalibus σύμμετρον,
 hoc est, aequalitatem inducant. Giph. p. 381.

2. Intelligentiam supplet, & inter venditorem ac emptorem intercedit,
 sponsorūq; ille pro hoc fondens, munus agit, quod si rem nobis necessariam,

sibi verò superfluum, creditor nobis concedat, eo mediante, pro facultate ejus
necessitatibus subvenire velimus. Phil. II. c. 11. cit. sic: ὡς ἂν ἡ δὲ μάλα
σὺν ἀλλοτρίῳ, ἐν νῦν μηδὲν δέται, ὅτι ἔσται, ἐὰν δεηθῆ, τὸ νόμισμα
οἷον ἐγγυητὴς ἐστὶν ἡμῖν· δὲ γὰρ τὸ τοῦ φέρου ἐναὶ λαβῆν.

3. Contractus conservat. Dum enim per ejusdem generis res, aut etiam
diversas fide exolvere non valens, minus id præstat, qui omnia q. modificat.
δὲ πᾶν ἔτι περὶ μῆδξ. ἔτω γὰρ ἔσται αἰεὶ ἀλλοτρίῳ. μεταξὺ γὰρ πᾶν ἔτι
νομισματι. Phil. 5. Ethic. c. 5. Ὁ ἐν ὁμοίῳ τῶν (νομισμα-
τι) γρηῶν, ἔτι πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκείτην ἐκείτην διδόντας, τὴν ἀλλοτρίῳ
πείσασθαι περὶ ἀλλήλων, &c. I. M. M. c. 34. facit hui J. C. ex quo
Omnes res in pecuniam converti posse I. 178. 222. D. de verb. signif.
colligis. vide Ὁ Phil. 4. Eth. c. 1. 3. Eudem. c. 4. I. Rhet. c. 5.
de his Ὁ supra ἀγωνίσματα. nostri II. ἐκθ. 9.

4. Hominum conservat societate. Dum n. singuli plurimū, partem magis
partem minus necessarijs, egemus, minus ex copia Ὁ inopia certum (aut ma-
jus, aut minus) pretium ijs imponit: Ὁ sic hominum mutuam societatem tu-
etur. Phil. II. Eth. & Eudem. cit. ita: δὲ πᾶν ἔτι περὶ μῆδξ. ἔτω
γὰρ ἔσται αἰεὶ ἀλλοτρίῳ. ἐν ἡ τῶν, κοινωνία, &c. Ὁ ἐν ὁμοίῳ τῶν
(νομισματι) γρηῶν, καὶ πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκείτην ἐκείτην διδόντας,
τὴν ἀλλοτρίῳ πείσασθαι περὶ ἀλλήλων, καὶ τῶν τῶν πολιτικῶν κοινωνί-
αν συνέχει I. M. M. paulo ante cit. Ὁ μὲν ἔστιν ἀλλοτρίῳ, ἔτι ἀπὸ
κοινωνία ἡν, Eudem. c. cit.

XCVII. De Causis Iustit. Commutat. differit Weseembec. in Di-
gest. I. I. tit. I. num. 13 uberius.

Efficientium Primam, Deum; Secundam, Mentem humanam regulas no-
sitiarum (quales sunt hæc: Dilige proximum, Non furtum facies, Quod est
non vis fieri &c.) cogitantem, Ὁ Voluntatem, Cor Ὁ Locomotivam recto
mentis iudicio obsequentem, dicit.

Materiae τῶν In Qua, Facultates anime præstantiores, Voluntatem sc. Cor
Ὁ Locomotivam: τῶν Circa Quam, Bona privata, Ὁ res familiares ac pecu-
nias singulorum &c. statuit. vide quæ supra de Obj. To diximus

Forma ipsi est proportio sive aequalitas, Arithmetica, &c.

Finis 1. Cultus Dei, &c. 2. Societatis humane utilitas. 3o

Officiorum dilectionis proximi exercitium.

Pugna

XCVIII. Pugnat cum Iustit. Commutat. Injustitia Commutativa, quæ in rerum commutatione æquitatem ita violat, ut huius Lucrum (Plus) illi Damnum (Minus) obveniat. Donaldson. p. 230.

☞ Lucrum & Damnum, de quibus & supra quædam diximus, locum extemorum obtinent, inter quæ Iustitias cum medium correctivum, versatur. Acciajol. p. 375. ex Phil. qui scilicet: τὸ ἴσον ἐστὶν ἢ ἡ ἴση, τὸ μὴ, πλεόν, τὸ ἴσον, ἢ ἡ ἴση ἐστὶν ἐναντίας.

Est autem Lucrum desinente Phil. τὸ ἀγαθὸν μὲν πλεόν, τὸ κακὸν ἢ ἡ ἐλάττω. Damnum verò (ut colligimus ex verbo ἐναντίας) τὸ κακὸν μὲν πλεόν, & ἀγαθὸν ἢ ἐλάττω. s. Eth. c. 4. confer supra c. 9. 88. §. antepenult.

XCIX. Peccatur autem hac Injustitia, quando vel iniquum rebus imponitur pretium, vel minus, quam debebat, pro rebus solvitur, vel merces corruptuntur, vel iniquæ mensura & pondera ad merces adhibentur. Keck. Syst. Eth. p. 257.

Differt Commutativa Iustitia à Distributiva.

1. Ἐν ἑστέροις. Commutativa, sicut in commutatione, Distributiva in Distributione rerum versatur.

2. Ἀντικειμένους ἢ ὡς ἑστέροις. Commutativa ad privatos imprimis inter quos contractus & permutatio privatorum sunt ut plurimum, Distributiva ad publicos, quò & patres ac matres familia referuntur extenditur. Privati autem, quos diximus, non tantum sunt mercatores, ad quos tamen valde hæc Iustitia pertinet, sed omnes omnino homines, cum nullus reperitur, qui non interdum cum homine conferat. Keckerm. libr. syst. Eth. cit. p. 251.

Canon 2. Idem ibid. canon 1. contra hanc secundam utriusque Iustitiæ Particularis speciem Ἀσφραγίστικῶς sic existit: Etsi Iustitia Commutativa in eo differt à Distributiva dicitur, quod hæc magis ad publicas personas, ista ad privatas pertineat, TAMEN QUOQUE IN PUBLICIS REBUS COMMUTATIONES A PUBLICIS PERSONIS INSTITUENDÆ SUNT. Id quod & conceditur à nobis particula UT PLURIMUM, quæ talem exceptionem admittit.

3. Personæ sunt in Distribut. ejusdem civitatis: illius enim Objectum sunt τὰ μέγιστα τῆς κοινῶν τῆς πολιτείας. s. Eth. c. 2. 4. Eud. c. 2. In Commutat. vero non item.

4. Ἀριθμητικῶς. Commutativa Arithmetica, Distributiva Geometrica

M 3

JUSTITIE DISTRIBUTIVÆ ET COMMUTATIVÆ DIFFERENTIA.

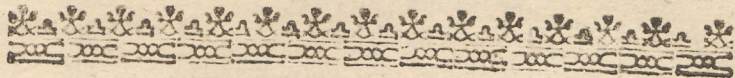
cam servat proportionem. Donaldson. p. supra 225. Magir. p. 447.
& 467. &c. Gol. p. 193. *Quamvis & hic ὅς ἴσῃ πάλιν, id est,
UT PLURIMUM iterandum sit. Licet enim Primò in Distributiva
Iustitia servetur Geometrica proportio, tamen & Secundariò ac per accidens
Ius ibi datur Arithmetica proportioni, ut supra demonstratum. Similiter licet
Primò in Commutativa Iustitia servetur Arithmetica proportio, tamen & Secun-
dario ac per accidens sedes ibi quandoq; sgitur Geometrica proportio, ut
suo loco dicitur.*

Talem en hæc ἰσότης: Particularis Iustitias de qua hæcenus egis-
mus, habet sese ad Universalem, seu pars ad totum: hæc ad illam, seu totum
ad partes: id quod Phil. probat à Contrario, Injustitia sc. Sicut enim Inju-
stitia Universalis est velut totum, dum complectitur omnia *παρὰ ἑαυτῶν*,
Particularis verò velut pars, dum solummodo omnem complectitur *ἐν τῷ ὅτι*,
que in distributione aut commutatione honorum fieri potest, dum huius
ἕκαστος, illi *ἰσότης*, præter justæ regulam, datur: Sic Iustitia Uni-
versalis est velut totum, dum de omnibus actionibus, quæ legibus & vir-
tutibus sunt consentaneas dicitur: Particularis verò est velut pars, dum so-
lummodo dicitur de iusta & equali honorum distributione aut commutatione,
in qua *ἰσότης*, neutri parti vel plus vel minus debito tribuens, servatur.
5. Eth. c. 2. sic: *ἔτιν ἄρα γὰρ πῶς ἄλλη ἀδικία, ὡς μέγιστον τῆς ὀλῆς
καὶ ἀδικίᾳ ἐν μέρει ἔσῃ ὅλας ἀδικίας, ἔπαρξεν νόμον.* vide & 4. Eu-
dem c. 2. unde & *κατὰ ἀπολόγησιν* inferimus: Universalem Generis, Par-
ticulare Speciei naturam quodammodo possidere. Sic enim hic dixeris: Om-
nino Iustum Particulare (*ἰσόν* dicitur Phil.) est etiam Iustum Univer-
sale (*νόμον*: dicitur Phil.) non contrà. vide Mag. p. 444. & seq.
& Bachman. centur. 3. qq. Phil. q. 81. hic dilucidum.

2. Iustitia est huius conditionis, quod, quomòvis propriè versetur in vo-
luptate justis & injustis &c. maximè tamen sequatur virtutis alias: dum co-
muni rectè erga personas & objecta per reliquas virtutes suus affectus, etiam
iuste ea bona alijs distribuitur. Hinc non injuria Aristot. hæc quoq; de causa
ostremo de Iustitia verba fecit. Piccol. gr. 4. c. 28 sub finem.

Apud Dn. Melanchth. in enarratione libri 5. Eth. extat
& perspicua & iucunda Iustitiæ nostræ ἐξήγησις, uti & libr. 2. Eth.
c. 2. quòd dicit Dn. lektor, si plura hic locutus abli. gamus.

Te habemus de Iustitia in genere ejusq; speciebus *Universali & Particulari*
hujusq; speciebus *Distributiva & Commutativa.*

DE TALIONE.

T Alio est rei pro re equalis retributio.

Ex Jerem.

I. Superioribus utcumq; expositis, consequens est, ut de Talione dispo-
namus.

Keckermann. (vide supra ex J. 71.) Jus talionis ad solam Dis-
tribut. Iustit. refertur, ratione hac motus, quod SS. idem ad pœnas solas, circ.
quis rectè dignis distribuendas Iustit. Distribut. versatur, referat: id quod
verum est de Talione Secundum quid intellecta, quæ, ut jam patebit, Simplex
dicitur, non verò de eas quæ Analogicam vocant, de qua non in SS. ubi Ta-
lionis fit mentio, di. itur. auctoritate igitur SS. a. sacra recta servata, ecce hoc
Γρηγοριαν :

*An & ad Iustum Commutativum Jus Ta-
lionis referri possit?*

Id quod Secundum quid affirmamus, de Talione, Analogicæ quæ dicitur:
max Jerem. nostræ ἐξήγησιν proponitur :

Interim tamen ecce hæc ex Acciajol. p. 383. Pythagorici, inquit,
errarunt in hoc, quòd accommodant e contra passionem omni iusto, & non be-
nè fecisse videntur sic simpliciter, & sine distinctione ulla definiendo iustum:
tamen accommodatur e contra passio alicui iusto: nam videtur habere locum
in aliqua parte Iustitiæ Commutativæ, scilicet in eas quæ versatur circa com-
mercia voluntaria, quæ sunt in communi societate.

Θέσιν itaq; ut loquitur Phil. 1. Eth. c. 5. hanc Ἀποφύλαξομεθ.

*Jus Talionis, quò pœnas definit, ut, Exod. 21, 23, &
seqq. Levit. 24, 19. & seq. Deuteron. 19, 21. quòq; reis eas irrogat,
ut, Adoni-bezecco, Iud. 1. 6, 7. ad Iustit. Distributivam per-
tinet.*

tinet: quã verò circa commercia contractusq; occupa-
tur ad Commutativam.

II. GRÆC. dicitur ἀποδοτικὴ ἢ ἀποδοτική.

GERM. Ein gleiche widergeltung/ Gleiche bezahlung.

III. Ἐστὶν Talio duplex: Simplex & Analogica.

IV. Illa (quam & Pythagoricam, & licet barbarè, repassum, contra-
passionem, Acciajol. p. 382. contrapassum repassionem, Mag. p. 483.
licet isidem barbarè, aliàs reciprocam aut mutuanam possessionem ibid. idq; ma-
gus latinè, vocant) est, quando quis id, quod alteri fecit, simpli. iter eodem modo
patitur. Keckerm. p. 245. ex 5. Eth. c. 5. I. M. M. c. 34. 4. Eu-
dem. c. 3. ὡς ἔστιν τοῦ ἀποδοτικῆς τὸ δικαίον, τὸ ἀντιπεπυθὸς (ὅταν δὲ
ἐπισησὶ τὴν πῶς ἀντιπεπυθὸς, ex M. M. c. cit.) sc. vi Πυθαγορείου.
5. Eth. c. 5.

Æquitas, quæ huic propria est, dicitur κατὰ δέξιμον, ubi non com-
sideratur, sed numerantur res. vide Giph. p. 380.

V. Ortum habet à Rhadamanthos, unde & Rhadamanthi jus idem dixerit
Pythagorici. κατὰ τοῦ βέλωνται κατὰ τὸν λόγον τὸ ραδάμανθος δικαίον.

Ἐστὶ κατὰ τὸν πῶς κατὰ ἐπεξῆς, δίκην κατὰ δέξιμον.

VI. Jus ex ea ortum ἀντιπεπυθὸς δικαίον, quod quibus repassum, re-
passionis, contrapassum, ut barbari id appellant, ius retaliacionis, ex Gellio,
qui voce hac utitur, nuncupates, dicitur Phil. 1. Eth. cit. ex Pytha-
goræorum sententia: ἀντιπεπυθὸς, sunt & hic receptæ Phil. voces ἀντι-
δόσεως, ἀντιδόμεως, & ἀντιπέπυθον, & ἀντιπεπυθόν, quibus retaliatio hic
exprimitur. item & ἀποδοτικῆς δικαίον, quasi ius Talionis sit ipsissimum
Iustitiæ regulæ.

VII. De hac etiam hoc ὁμοίως.

Talio Simplex nequaquam est admittenda.

Namq;

Aliena est à Iustitia Distributiva, utpote in qua habendus est
personarum respectus, ut cuilibet pro dignitate & merito τὸ δικαίον tri-
buantur, qui respectus omnino hic tollitur, aliter autem in, qui personam publi-
cam percutit, plectendus est, quam qui privatam. vide hic Mag. p. 485.
Nam, ut Imperat. libr. 4. Instit. tit. 4. §. poena autem, secun-

dum

Item gradum dignitatis, vitæq; honestatem crescit aut minuitur injuria. Idem
ajunt, ex facto jus oriri, hoc est, pro factorum seu circumstantiarum & attri-
butorum varietate jus & injuriam discerni, l. si ex plagis §. in clivo.
D. ad leg. Aquil. vide & l. M. M. c. 34. & 4. Eudem. c. 3.
ut & huic, qui oculum alicui effodit, non statim oculus effodiendus est, sed gra-
vius idem puniendus, cum prior laeserit Giph. p. 377. ex l. M. M. c. cit.
Sic & pecunia socium privatae, gravius est, quàm civem, & non opem ferre fra-
tri, quam alieno, patrem item percutere, quàm quemlibet alium §. 8. Eth. c. 2.
Requiritur porro, ut personarum ingenia, voluntates, dignitates, status, con-
filiis dicta atq; facta, quæ inæqualia sunt quibusq; equalia numero tribui non
possunt, fideliter examinentur. Unde natum illud, quod vulgo dicitur: Duo
cum faciunt idem, non est idem. Sic an eodem delicti genere servus gravi-
us punitur, quàm liber: famosus, quàm integra fama reus: pl. bejus, quàm e-
gregius: adultus, quàm minor: & interdum presbyter, quàm laicus: miles,
quàm paganus: (cui enim plus committitur, ab eo plus exigitur) is, qui scire
commisit eadem, quàm qui semel tantum: qui consulto, quàm qui ignoranter:
aut per lasciviam: aut ebrietatem: qui magistratum aut patrem videt, quàm
qui extraneum: Imo & in eodem genere vitæ & delicti aliter puniuntur pro ra-
tione personarum, graduum, antea vitæ &c. vide elegantissimum omnia
hæc ex Iuris fontibus demonstrantem, Wesembec. in lib. 1. Digest.
tit. 1. num. 11. (Dubium quod hic movet Acciajol. p. 384. An Phi-
losophus sibi contradicat, dum in Iustitia Correctiva §. Eth. c. 4. iudicem
ἐπεσσωπλήτην statuat, hic verò ἀεσσωπλήτην admittat, sic solues:
Phil. c. 4. de ijs, quæ communiter eveniunt, imò & de privati personæ: hic
vero de publicis, quibus laesis, non tam ipse, quàm Respub. laeditur, loqui. vi-
de & Cas. p. 361. in respons. ad oppos. 2. contr. 1. quaest.)
In qua & omnes ex Adæ sunt observanda facti præcedentis circumstantiæ, ut
vindicta planè secundum omnes circumstantiæ ita fiat, quemadmodum inju-
ria ab altero, qui prior laesit, fuit illata, sic ut neq; majus, neq; minus sit id,
quod vindicta loco reatiliat; id quod ut est. ἀδύνατον sic & παρὰ δόξαν.
vide Gell. noct. Atti. libr. 20. c. 1. ubi multus est in Talionis no-
stra explicatio, imprimiq; ibid. docta concertatio Phavorini impugnantis,
& Sext. Cecilij propugnantis legem Talionis ab autore 12. tabularum sancti-
gam, multum lucis hæc loco addet. e. g. Si te invitus & imprudens laesi, tu
Talionis jure haud me plectes: Impossibile enim est, ut iterum à te & invito &
imprudenter

ND

imprudenter

imprudens ledar, id est omnibus lesionū mea, qua praecessit, circumstantiis exactissime observatis: Illatam namque injuriam nemo invidus & imprudens sed sciens & volens ulciscitur. Quo argumento & Phavorinus. usus est. sic enim ille: Quod si membrum alter imprudens ruperit; quod enim per imprudentiam factum est, retaliari per imprudentiam debet; idque fortuito. Accedit & huc ratio à Divocato. Ea enim Talionis est natura, ut rebus quibusdam plane adhiberi non possit. Quae tandem & est inquisitissima, ut exempla, quae eam ex Iustitiis Distributivis cancellis relegarunt, cessantur. licet 12. tabulae eandem strictè urgeant.

Unde & in desuetudinem Pana haec 12. tabl. abijt. Imperat. Instit. l. 4. tit. 4. §. Poena autem. adeo quidem, ut vix in toto jure civili ullum superstit Talionis vestigium: praeter illud, quod calumniator subeat silem iudicium, quod innocenti reo intendit: & iudex, qui delatum ad se crimen negligit, talionis pericula subiiciatur. Mynfinger. ad l. cita numer. 7.

A Commutativa Iustitiis in idem abhorret, in qua licet aequalis requiratur compensatio, tamen in omnibus Ius Talionis admitti haud potest: ratio est. Quod Talio eadem pro isdem, hoc est, ejusdem generis res pro ejusdem generis rebus, e. g. panem pro pane, pecuniam ejusdem speciei pro pecunia rependit exigit, cum contra in Commutativa non semper eadem pro isdem rependantur, sed res diversa, ejusdem tamen pretij & valoris, cum diversis permittuntur, e. g. pannus pro pecunia, merces pro labore, praemium pro diligentia honor pro virtute datur. vide Magir. p. 485.

Pro Talione ex utriusque Iustitiis aequissimo theatro explodenda hoc ex Cas. p. 360. subditimus: Si lex Talionis in civitate toleraretur, merendum esse periculum seditionis, liceret aliis namque, cuilibet quodlibet sub aequalitate praetextu, unde de hoc orirentur.

NB. Talionem quidem esse Ius (non enim jura nomine & privilegio eam simpliciter ex utroque volumus) in rebus contrahendis necessariam; NON tamen ABSOLUTE, SIMPLICITER & VERE Ius dici posse. (Non ad Iuris constitutionem duo sunt necessaria, Talio & Analogia ut Giph. pag. 377. Phil. utramque his indicat: Εὰν ἂν πρῶτον ἦ τὸ ἴσῳ τιμῆ ἀναλογικῶν ἰσῶν, εἴτε τὸ ἀνταποδιδόναι τὸ ἴσῳ ἕκ. §. Ech. c. 5. & id est, quod Ius quod proponit Talionem simpliciter (haec est absolute & simpliciter

simpliciter intellectam) non esse admittendam; ut, ore qua magis iniqua,
quam aequa.

VII. Hæc est, quaë reducitur ad certam equalitatem secundum
proportionem personarum (NB. Licet non ad Distributivam solam iustitiam, ut
Keck. sed & Commutativam retulerimus Talionem, interim tamen & hic per-
sonarum nos retinere in Commutat. iustis. terminam. Quomodo autem; et ho-
remase 3. videbis.) Et rerum. vide sed μετ' ὁρθῆς καὶ σεως Keck p. 247

IX. Aequalitatem, quaë tunc propria est, dicitur κατ' ἀνάλογον. vide
Giph. pag. 330.

X. Θεωρηματικὰ hic sunt:

I. Talio analogica necessaria est in humana soci. rate.

Euo includit propositum πρώτης.

II. An sit Talio necessaria? Si; qualis ea esse debeat?

Primum demonstrat ratione firmissima & hil. Namq; τῷ ἀντιπῆν τῶν
καὶ τῶν συμμένων. hic, & 2. polit. c. 2. τὸ ἴσον τὸ ἀντιπῆν ἴδῃς τὰ ἔξεν
καὶ τὰ εἰς. Iudicentiam enim, quaë soci. rati. civilis causa exitur, mutua
officiorum commutatione & bonorum permutatione; supplet, sicut, mutuum
societatis civilis vinculum firmiter conglutinat vide Mag. p. 487. hanc
rationem porro & Dilemmas & Signo confirmat hic Phil. Illo sic: Aut benefico
aut maleficio quis est affectus: Si hoc reponere non licet, Servitus erit, que
civitati contraria: Si nec illa, Ingratitudo erit, que civitati est inimi. ista
utroque utroque omnem μετῶδοσιν, h. e. commutationem impediens, et ὅ μὴ
φε. τὸ εὖ ἀντιπῆν ἴδῃς τῶν, μετῶδοσιν τὸ γὰρ τῶν, quaë una & sola commu-
tati. civilis, τῆ μετῶδοσιν ἢ συμμένων. Hoc à templis καὶ τῶν,
quaë à Grecis in locis celeberrimis fuisse constituta, ut civis, quorum
oculis ea quotidie observabantur, de mutua ἀντιπῆν ἴδῃς perpetim com-
mouerent.

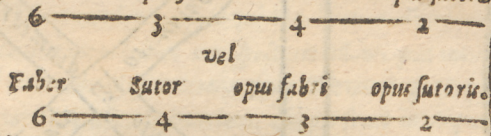
Secundum eadem ratione ferè priori demonstrat: τῷ ἀντιπῆν ὅ
ἀντιπῆν συμμένων ἢ πῆν. vide Mag. in comment. cap. cit.
prelixè & p. respiciend. comment. antem. p. 486. & seqq. Sed attende. Pari
pari referendum non esse, ut quisq; velit, sed ut iudex (qui est moderator leg-
is) futurum putat. Cas. p. 357.

NB. Eandem quoq; Phi. rationem (τῷ ἀντιπῆν ὅ ἀντιπῆν
συμμένων)

N a a

συμμένων

Et. Dignitatem, cuius Jædæque hoc meminit, non esse ealem personam
 eam dignitatem, qualis tantum in Distributiva Iustitia, non hic attenditur,
 Sed qualem in Proportione Geometrica, que & hic suo modo locum habet, ut de-
 monstrabitur, attendas. e. g. Faber opus fabri Sutor opus sutoris

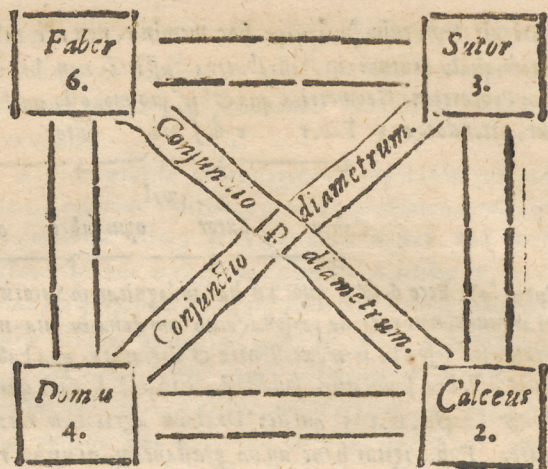

Faber (6) Sutor (4). Ecce 6. & 4 quorum hæc indignitatem Sutoris, illa digni-
 tatem Fabri arguunt, non ratione personæ, secundum domum illam, in q. d. do-
 res considerata, sed respectu artis excellentiæ & dignitatis, qua Faber Sutorum
 superat, Sutor a Fabro superatur, (vide Acciajol I. cit. qui his lucem
 adit: vide & Giph. p. 335 qui sic: Diximus agricolam ratione operis
 sutori præstare. Faber igitur hanc unam præstantiam, nimirum ratione ope-
 ris ad personam, &c.) quia non videtur altera persona alteram excedere
 nisi ratione operis.

Exempli Jædæque & sententia Faber & Sutor, domus illius, ac calcem huius.
 Ille (6) sit præstantior Vd. (3) Illa (4) sit præstantior hoc (2) Conjunctio, x
 Jædæque fiat: Sicut se habet Faber ad Sutorum, ita domus Fabri ad
 calcem Sutoris: Ille vero ad hanc rationem habet dupl. E. & hanc habet
 illa ad hanc. Fiat igitur calcem cum domo æquatis, ut secundum habet
 Jædæque, secundum analogicam proportionem, ut tot calcem sumat quod
 æquet domum: siæ porro conjunctio per diam. trans, que erit cum Faber ha-
 beb. tot calcem, quos æquivalent pretios, quo domus eius calcem Sutoris ex-
 cedebat (Non enim hæc est justa æquatis, que sit secundum æqualitatem, ut
 unum ad unum comparatur, sed que res secundum similitudinem rationis æ-
 quat, ut hic tot sumantur calcem, quos æquet domum: Quæ æquatione fa-
 cta se vidant debitam proportionalitatem oritur justa commutatio, ægens æ-
 que quantum & quale, Patiens suscipit tantum & tale &c. de quibus supra.

Et hæc Analogica Talis, que omnino admittenda est, & Er. hoc est, in
 Talis aliqua statuenda & approbanda sit, satis est, & licet Talionem non
 simpliciter à Iustitia excludendam, sed tantum, qua strictè dicitur de no-
 bis in qua significatione supra Talis Si n. lex à nobis dicta est.

Næ 3 Faber

☞ Notandum ex Acciajol. p. 388. Si Permutatio fieret secundam
 proportionalitatem Geometricam, quae cadit hic cum ista comparantur, non
 bene se habituram permutationis, cum hic sit inaequalitas adhuc reliqua, quae
 per rationis Similitudinem (Arithmetica autem int. ligatur) fiat e contra pas-
 sio, aequari debet e.g. Faber (6) excedit Sutorem (3) duplo: opus Fabri (4) operis
 Sutoris (2) duplo idem est superius, sicut proportionalitatem habent Geo-
 metricam duplam, quae est in se quidem perfecta, rariet tamen inaequalitas
 (Non enim calceus unus, sed duo aequabunt domum, interq; Fabrum & Suto-
 rem aequalitatem statuunt) Arithmetice complenda. Nam animadverten-
 dum (verba sunt Acciajol.) diligenter, quod cum illa comparantur antea-
 quam fiat permutatio (e.g. Si ut se habet Faber ad Sutorem &c.) cum inquam
 comparantur hoc pacto, videtur esse proportio Geometrica, ex qua percipitur
 inaequalitas, quae observanda non est cum sit permutatio, sed redigenda ad
 aequalitatem, ut opus minus aequetur cum maiore, ut quasi proportiona-
 litas illa Geometrica, reducatur ad Arithmetica, quae est illa, quae
 attenditur in permutando, quia aequalitas rationis Geometricae, quae est
 Fabri ad domum, Sutoris ad calceum fit aequalitas rationis Arithmeticae, quae est
 quantitas, adaequando multos calceos domus. Et. Haec ille. vide & hic
 Magiro

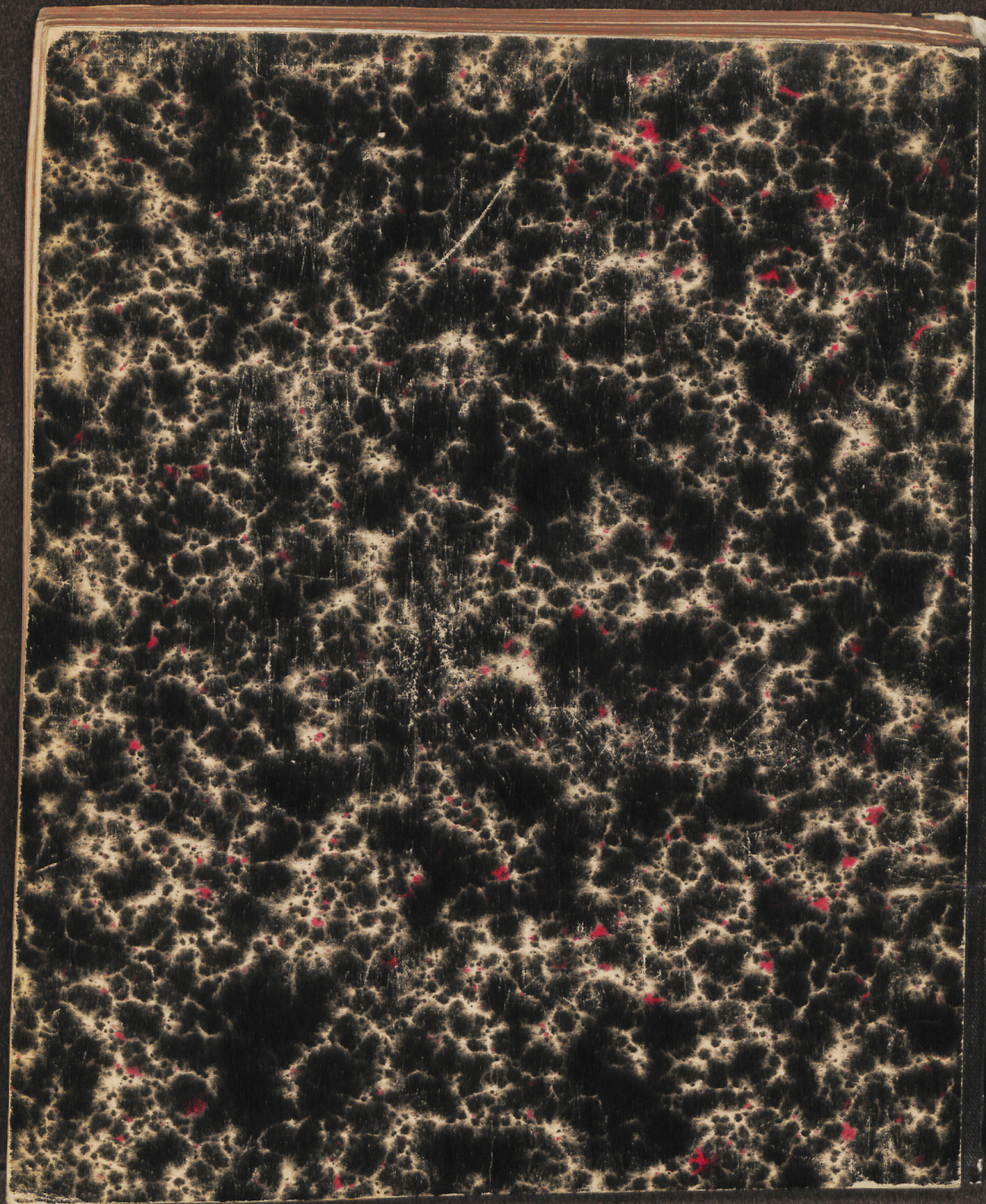
Magir. p. 490. perspicuum. Multum hi sibi negotij facessit Giphani
p. 379. & seq. ut Geometricam proportionem hinc relater, contradic-
tionis Philosophum arguens, Si hic admitteret, supra verò cap. 4. excluderet
proportionem Geometricam ex Iustitia Commutativa cancellis: unde & voca-
tiones species generum usum esse ait eundem, utpote qui hic licet ea alias ferat
tantum de Geometrica dicatur proportione, non spectavit illam, qua inter
Geometricam & Arithmetica intercedit differentiam. vide & eund. p. 384.
Sed heu, distingue inter Proportionis usum Primarium, qui per se est in aliqua
Iustitia species unde & seu à potiori sit denominatio, & Secundarium, qua
per accidens usum suum praestat ibidem, rem, ni fallor, acu tetigeris. Vale
qua de his supra sub *ca. de* 99. diximus, ubi & in Distributiva
Iustitia Arithmetica locum habet proportio, non quidem per se, sed per acci-
dens, quatenus persone sunt pares merito & dignitate. Et licet obicit pro-
portionem ibidem non minus esse Geometricam, utpote pro merito paribus æ-
qualia tribuentem, tamen si rem spectes, utramq; dici posse dabis. Geo-
metricam, modo dicto. Arithmeticam, ratione rerum ipsarum
& æqualitatis, in qua rectè conveniunt.

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

F I N I S

334. & seq. lege & Giphhan. hic elegantis. F
σωματικὰ δὲ φαίνεται πως εἶναι ἀμφοτέρω
ἐπεὶ δοκεῖ πάθος μάλλον ἢ ἕως εἶναι.

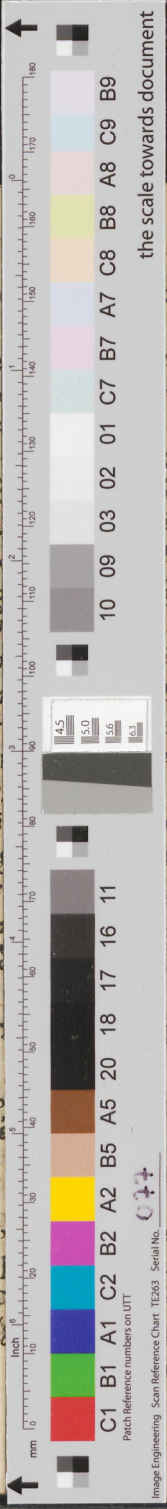
3. Virtus Moralis cadit in omnem aetatem be
nibus cuiuscunq; sine aetate & conditione. Ver
liu datur in adolescentibus, utpote qui, cum perturba
cundia prohibentur à delinquendo, Acciajol. p.
ἄνθρωποι καὶ αἰδήμονες εἶναι, ἀλλὰ τὸ πάθος
πάντων, ἰσὺ τῆς αἰδέας πικρύνεται. 4. Eth.

4. Eth. c. 9. unde Cato Senior ad juvenem
Θάρρην τοῦτο ἐστὶ λέγειν τὸ χεῖρον. Confide h
Sed NB. donec per aetatis progressum accedunt major
aut etiam cause principales virtutis, nempe praec
Keckermann. systemat. Eth. p. 311. ca
quia habent magis sedatos affectus & vigent magis r
agendarum: nec cum delinquunt eam se emendandi
ciem praebent, quam juvenes, Acciajol. spa
tur: quia senes nil debens admittere, cuius e
Eth. sic: ἡ ἐπαινεῖται τῶν μὲν νέων ἄνθρωπων
ἐδὲς ἂν ἐπαινεσέων, ἐπὶ αἰχμητῶν. ἄλλοι δὲ
πράττειν, ἐφ' οἷς ἐστὶν αἰχμητῶν. lege Piccol gr.
p. 327. λέγει dignissimos. quibus adde Keckerm
disp. 27. probl. 2.

4. Omnis virtus Moralis decet virum bonum,
propter malas existit actiones. ἔδει δὲ Πλατωνῆς
γίγνεται ἅπασι τοῖς Φύλοις. ἔδει δὲ πρακτικῶν τῶν

OBST. Actiones turpes & male sunt duplices,
κατ' ἀλήθειαν αἰχμητῶν 4. Eth. (re & natura, Gi
veritatem, Acciajol. p. 335 ex veritate, Ricc
ne, sicutum, latro, iniuriam, & quaedam opinione κατὰ δόξ

Ecc 2

the scale towards document

077

Image Engineering - Scan Reference Chart - TE263 - Serial No.

9. sic:
φύλος)
ut in o-
τακτικῶν
r, vere-
δὲ δὲν
εἰμαρ-
bus est
olet, is
ἢ νέε.
dicit:
vicitis.
lecebra
r. vido
nibus,
verum
el spe-
lauda-
il. 4
ov δὲ
αὐτῶν
han.
Phil.
te qui
εἶπα
verta,
ndant
98.)
Eth.
1.1.1.1